Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1 ноябрь, жума, 1996 йил

Сотувда эркин нархда. № 222 (1474)

«КОЛЛОГГ» – КЎКДУМАЛОҚДА

Нефть ва газ конларидаги табиий бойликларни ер қаърида бир меъёрда ушлаб туриш, қазиб олинган нефть ва газнинг ўрнини сув ёки газ билан тўлдириб бориш истиқбол учун катта аҳамиятга эга.

Акс ҳолда, табиий мувозанат бузилади ва бу таҳликали оқибатларни келтириб чиқариши ҳам мумкин. Республика «Нефтгазсаноат» корпорацияси мутахассислари ана шу табиий жараёнларни ҳисобга олган ҳолда фаолият юритиб, Кўкдумалоқ нефть-газ конида чет эллик ҳамкасблари билан хамкорликда улкан ҳажмдаги ишларни амалга оширмоқдалар.

Америка Қўшма Штатларининг йирик «Коллогг» фирмаси технологияси асосида қурилаётган компрессор станцияси — шулардан бири. Бу ерда юқори босимли қудратли насослар ўрнатилгач, улар ёрдамида кондан қазиб олинаётган газнинг бир қисмини яна қудуққа юбориш имкони яратилади. Натижада газ конденсати ер юзасига қалқиб чиқадики, бу табиий бойликни қувурлар орқали нефтни қайта ишлаш корхонасига йўллаш жараёнини осонлаштиради.

Айни кунларда ушбу йирик компрессор станцияси қурилиши қизғин давом этмоқда. Бу ерда республикамизнинг нефть ва газ саноати соҳасидаги таниқли олимлари, мутахассислари, геологлари, қурувчилари билан ёнма-ён хорижлик мутахассислар ҳам меҳнат қилаяптилар.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ БЎЙИЧА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МИЛЛИЙ МАРКАЗИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини муҳофаза қилишнинг таъсирли воситасини барпо этиш, халқаро ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш ташкилотлари билан ҳамкорликни кенгайтириш, давлат муассасалари ходимлари ва барча аҳолининг инсон ҳуқуқлари бўйича маданиятини ошириш мақсадида, БМТнинг инсон ҳуқуқлари ва бошқарув тизимини демократиялашни қўллаб-қувватлаш дастурига мувофиқ:

1. Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази тузилсин.

Белгилаб қўйилсинки, инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази давлатга қарашли, таҳлил, маслаҳат, идоралараро ва мувофиқлаштириш органи ҳисобланади.

2. Қуйидагилар Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказининг асосий вазифалари деб белгилансин:

— миллий ҳаракат режасини, шунингдек, Конституция, Қонунлар ва инсон ҳуқуқлари соҳасидаги умумэътироф этилган халқаро ҳуқуқ меъёрлари қоидаларини амалга ошириш стратегиясини ишлаб чиқиш;

— инсон ҳуқуқлари соҳасида Ўзбекистон Республикасининг халқаро ва миллий ташкилотлар билан ҳамкорлигини ривожлантириш;

— Ўзбекистон Республикасида инсон ҳуқуқларига риоя этилиши ва бу ҳуқуқларнинг муҳофаза қилиниши юзасидан миллий маърузалар тайёрлаш;

— давлат ҳокимияти ва бошқарув органларига, шунингдек, инсон ҳуқуқлари бўйича жамоат бирлашмаларига маслаҳатлар бериб туриш фаолиятини амалга ошириш;

— давлат органларининг инсон ҳуқуқларини рағбатлантириш ва муҳофаза қилиш соҳасида таҳсил бериш, тарғибот, ўқув-услубий адабиётларни нашр этиш борасидаги фаолиятини мувофиқлаштириш;

— Ўзбекистон Республикасида инсон ҳуқуқларини амалга ошириш ва ривожлантириш бўйича маълумотларнинг ахборот базасини барпо этиш;

— давлат органларининг инсон ҳуқуқларига риоя этиш ва бу ҳуқуқларни муҳофаза қилиш соҳасидаги фаолиятини такомиллаштириш юзасидан уларга тавсиялар тайёрлаш;

— инсон ҳуқуқларини рағбатлантириш ва муҳофаза қилишнинг турли жиҳатлари юзасидан тадқиқотларни ташкил этиш ва ўтказиш.

3. Белгилаб қўйилсинки, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази ҳуқуқий шахс бўлиб, унга Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони билан тайинланадиган директор бошчилик қилади. Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази директорининг ўринбосари бу лавозимга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тайинланади.

4. Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказининг фаолияти молиявий жиҳатдан республика бюджетидан давлат ҳокимияти ва бошқарув органларини сақлаб туриш учун харажатлар моддаси бўйича ажратиладиган маблағдан, шунингдек, турли хайрия бадаллари ҳисобидан таъминланади.

5. Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази бўшаб қолган маблағни марказнинг моддий-техника базасини ривожлантиришга ва ходимлар меҳнатини раҳбатлантиришга сарфлаш шарти билан беш йилгача солиқлар, божхона тўловлари ва йиғимларини тўлашдан озод қилинсин.

6. Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сессиясининг материаллари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармойишлари, вазирликлар ва идораларнинг меъёрий ҳужжатлари ва йўриқномалари юборилиши шарт бўлган ташкилотлар рўйхатига киритилсин.

7. Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказига ўзбек, рус ва инглиз тилларида «Ўзбекистонда демократиялаш ва инсон ҳуқуқлари» махсус журналини нашр этишга рухсат берилсин.

8. Ўзбекистон Республикаси вазирликлари ва идоралари Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказининг сўровига мувофиқ республикада инсон ҳуқуқларини рағбатлантириш, амалга ошириш ва муҳофаза қилиш масалалари бўйича зарур ахборотни тақдим этсинлар.

9. Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлиги, Матбуот давлат қўмитаси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Давлат телерадиокомпанияси Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказига халқаро алоқаларни амалга оширишда, хориждаги турдош ташкилотлар билан алоқа ўрнатишда, халқаро ташкилотлар билан инсон ҳуқуқлари соҳасида битимлар тузишда ёрдам кўрсатсинлар.

10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафталик муддатда Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказининг фаолиятини ташкил этиш бўйича қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 31 октябрь.

ИСТИҚЛОЛНИНГ ОЙДИН ЙЎЛИДАН

Истиқлол тараққиётнинг ўзига хос йўлидан бораётган Ўзбекистон учун бутунлай янги, кенг уфқлар очиб берди. Хусусан, барча фуқароларнинг қонун олдида тенглигини ҳамда қонуннинг ҳамма нарсадан устунлигини кафолатловчи ҳуқуқий давлатни шакллантиришнинг мустаҳкам асоси яратилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Олий Мажлиснинг олтинчи сессиясидаги нутқида мустақилликнинг ўтган давридаги ютуқлар сарҳисоб қилиниб, янги асрга элтувчи йиллар учун чинакам дастурга айланиб қолган хулосалар чиқарилди, демократик ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг ҳозирги босқичдаги муҳим вазифалари алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Илгари хабар қилинганидек, Олий Мажлис Кенгашининг 2 октябрдаги мажлисида худди ана шу вазифаларни амалга оширишга доир тадбирлар тасдиқланиб, уларни рўёбга чиқариш учун мутасадди комиссия ва унинг ҳузурида махсус ишчи гуруҳлари тузилган эди.

Президент И. А. Каримовнинг олтинчи сессиядаги нутқидан ва Олий Мажлиснинг ушбу нутқ юзасидан қабул қилган қароридан келиб чиқадиган вазифалар бажарилишини ташкил этувчи комиссия 31 октябрь куни ўзининг биринчи йиғилишини ўтказди. Унда Комиссиянинг ва ишчи гуруҳларининг аъзолари, вазирлик ва идораларнинг, йирик жамоат бирлашмаларининг, Ўзбекистон Телерадиокомпанияси, Миллий ахборот агентлиги раҳбар ва масъул ходимлари, республикадаги етакчи газета ва журналларнинг бош муҳаррирлари иштирок этдилар.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси, Комиссия раиси Э. Ҳ. Халилов очди. У ўз нутқида демократлаштириш йўлидан собитқадам ривожланишнинг юртбошимиз томонидан аниқ-равшан таърифлаб берилган, яқин йилларга мўлжалланган режаларини амалга ошириш республикамиз ижроия органларининг, вазирликлар ва идораларнинг, ҳуқуқ-тартибот органларининг мансабдор шахслари, ҳар бир фуқаро учун шон-шараф иши бўлиб қолиши кераклигига алоҳида урғу берди.

Йиғилишда белгиланган вазифаларни амалга ошириш юзасидан давлат органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат бирлашмалари ва оммавий ахборот воситаларининг ҳаракатларини мувофиқлаштириш режалари устида атрофлича фикрлашиб олинди. Йиғилиш аҳли якдиллик билан эътироф этганидек, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг самарали механизмини таъминлаш, суд ислоҳотини чуқурлаштириш, қонунчилик механизмини ва қабул қилинган қонун ҳужжатлари ижроси назоратини янада такомиллаштириш, аҳолининг ҳуқуқий тарбиясини тубдан яхшилаш бундан буён ҳам муҳим вазифа бўлиб қолаверади.

Комиссия йиғилишида сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси адлия вазири С. М. Мирсафоев ва бошқа нотиқлар муҳокама этилаётган масалаларнинг аҳамиятини таъкидлаб, ўтказилаётган ислоҳотлар кўламини кенгайтиришга ҳамоҳанг бўладиган талайгина таклифларни ўртага ташладилар.

Олий Мажлиснинг фаолият дастури ҳамда олтинчи сессияда белгиланган вазифаларни рўёбга чиқаришга доир тадбирлар яқин уч йилга мўлжалланганлиги учун ҳам Комиссия ўз фаолиятида ҳаёт тақозоси билан кун тартибига қўйилаётган долзарб масалаларни қамраб олишга ҳаракат қилади ва бу вазифаларни ҳал этишга янгидан-янги кучларни жалб этаверади.

Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш масалалари бўйича ишчи гуруҳига Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили С. Ш. Рашидова, фуқароларнинг сиёсий фаоллигини ошириш масалалари бўйича ишчи гуруҳига Олий Мажлис Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитасининг раиси А. Ғ. Холмуродов, жамиятни янада демократлаштириш шароитида оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш масалалари бўйича ишчи гуруҳига Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг раиси Ў. Ҳошимов, қонунларни ишлаб чиқиш механизмини ва қонун ҳужжатларининг ижроси устидан назоратни такомиллаштириш масалалари бўйича ишчи гуруҳига Олий Мажлис Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг раиси Н. М. Исмоилов, суд ислоҳотини чуқурлаштириш ва одил судлов тизимини демократлаштириш масалалари бўйича ишчи гуруҳига Ўзбекистон Республикаси адлия вазири С. М. Мирсафоев, ижроия ҳокимиятини ислоҳ қилиш масалалари бўйича ишчи гуруҳига Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов ва фуқароларни ҳуқуқий тарбиялашни яхшилаш масалалари бўйича ишчи гуруҳига Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раиси Б. О. Эшонов раҳбарлик қиладиган бўлди.

Йиғилишдан кейин ҳар бир ишчи гуруҳи алоҳида-алоҳида тўпланиб, қилинадиган ишлар юзасидан кенг фикр алмашдилар ва тадбир-режаларни пухталаб олдилар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

А. Х. Саидовни Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказига директор этиб тайинлаш тўғрисида

Акмал Холматович Саидов Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий марказига директор этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 31 октябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

А. Х. Саидовни Ўзбекистон Республикасининг Франция Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси вазифасидан озод қилиш тўғрисида

Акмал Холматович Саидов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Франция Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 31 октябрь.

ШОЛИНИ КЎЧАТ ҲОЛИДА ЭККАН АФЗАЛ

Мамлакатимизга ташриф буюрган Жанубий кореялик қишлоқ хўжалиги мутахассислари республикамиз олимлари билан ҳамкорликда шолини кўчат ҳолида экиб парваришлаш масалаларини муҳокама қилмоқда.

Маълумки, Жанубий Корея шоли етиштириш бўйича жаҳонда етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Мамлакатда йилига олти миллион тонна гуруч тайёрланади.

Шоличилик ва шоли физиологияси бўйича йирик мутахассис Ли Сан Чой фикрича, юртимизда илғор технологияни қўллаш ҳисобига ялпи ҳосилдорликни икки ярим баробар ошириш мумкин.

Кореялик мутахассислар Ўзбекистон шоличилик илмий-тадқиқот институти ходимлари билан ҳамкорликда бу борада талайгина тадбирларни амалга оширади.

Қарши тумани пахтакорлари маррага етди. Хирмонга 39 минг 50 тонна сифатли хомашё етказиб берилди. Қаршиликлар қўшимча икки минг тонна пахта топшириб, ҳосилдорликни ўртача 30 центнерга етказишга аҳд қилдилар.

ЎЗБЕКИСТОН: КЕЧА, БУГУН, ЭРТАГА

«Халқ сўзи» ва ЎзА мухбирлари хабар қилади

ХАЛҚАРО СЕМИНАР ЯКУНЛАНДИ

Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Тошкентда ўтказилаётган «Орол денгизи ҳавзасида атроф-муҳитни барқарор ривожлантиришга кўмаклашиш» мавзуидаги халқаро семинари 31 октябрь куни ўз ишини якунлади.

Шу куни анжуман қатнашчилари БМТ Европа иқтисодий комиссияси мутахассисларининг атроф-муҳит конвенциясини бажариш борасида ҳамкорлик қилиш, бунда минтақавий маслаҳатлашув хизматларининг аҳамияти ва атроф-муҳит ҳимоясини яхшилаш масалалари ҳақидаги маърузаларини тингладилар.

Марказий Осиё республикалари вакилларининг Орол денгизи ҳавзасида атроф-муҳитни барқарор ривожлантириш бўйича конвенция лойиҳасига доир фикр-мулоҳазалари тингланди. Маърузалар юзасидан муҳокамалар бўлиб ўтди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков нутқ сўзлади.

«Туркистон — умумий уйимиз»

ҚОН-ҚАРДОШЛИК РИШТАЛАРИ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАНАДИ

Кеча Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Халқаро маданий-маърифий алоқалар миллий ассоциациясида «Ўзбекистон-Қозоғистон» дўстлик жамиятининг таъсис йиғилиши бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Жўра Йўлдошев ушбу жамиятнинг раиси, академик М. Комилов ҳамда таниқли ёзувчи Носир Фозилов раис ўринбосарлари этиб сайландилар.

Йиғилишда сўзга чиққан икки мамлакат вакиллари, зиёлилар ўзбек-қозоқ биродарлиги, қон-қардошлиги, айниқса, мамлакатларимиз мустақилликка эришганидан кейин икки мамлакат Президентларининг ташаббуси ва саъй-ҳаракатлари билан ўзгача маъно ва аҳамият касб этаётганлигини алоҳида таъкидлаб ўтишди. Ушбу жамият ўзбек ва қозоқ халқлари ўртасидаги қон-қардошлик анъана ва ришталарини янада мустаҳкамлашга катта улуш қўшиши шак-шубҳасиздир.

Йиғилишда Қозоғистон Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Нажмиддин Искалиев, Қозоғистон Республикасининг хорижий мамлакатлар билан маданий алоқалар дўстлик жамияти раисининг ўринбосари Нағрад Сайхенов, «Қозоғистон-Ўзбекистон» дўстлик жамияти раиси, «Эгемен Қозоғистон» газетаси бош муҳаррири Элихон Қолижоновлар қатнашдилар.

Йиғилиш сўнггида санъаткорлар томонидан икки қардош халқларнинг куй ва қўшиқлари ижро этилди.

Нарпайлик пахтакорлар давлатга пахта сотиш режасини бажардилар. Бу муваффақиятда «Янгиробот» фермер-деҳқон хўжалигининг ҳам муносиб ўрни бор.

СУРАТДА: «Янгиробот» фермер-деҳқон хўжалиги бошлиғи Х. Бердиёров ва «Олтинбулоқ»лик уста пахтакор О. Зайнутдинов.

Н. НУРМУҲАММАД олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН АВТОМОБИЛЛАРИ УЧУН

«Ўз тонг хонг» янги Ўзбекистон-Жанубий Корея қўшма корхонаси Асакадаги республикамизнинг биринчи автомобилсозлик корхонасида йиғилаётган «Нексия», «Тико» автомобиллари ва «Дамас» микроавтобусларига ўрнатиладиган ўриндиқларнинг дастлабки туркумини ишлаб чиқарди.

Республикамиз Президенти Ислом Каримов шу йил 17 сентябр куни ҳали қурилиши давом этаётган бу корхонани бориб кўрган пайтида «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси машиналари учун ўриндиқлар ишлаб чиқаришни тезлаштиришни тавсия қилган эди. Чунки ўриндиқлар республикамизнинг ўзида ишлаб чиқарилса, Ўзбекистон автомобиллари таннархи анча камаяди.

Корхонани барпо этишга атиги етти ой вақт кетди. Шу даврда 35 миллион сўмлик қурилиш ва монтаж ишлари бажарилди.

Янги қўшма корхона директори Муҳсин Юнусовнинг сўзига қараганда, завод бир сменада ишлаган тақдирда ҳам йилига 100 мингта ўриндиқ ишлаб чиқаришга қодир. Корхона тўла қувват билан ишлай бошлагач, йилига 200 мингтагача ўриндиқ тайёрланади. Бу ерда 400 нафардан кўпроқ ёшлар иш билан таъминланади.

МАРРАГА ЕТГАНЛАР

Қумқўрғон тумани пахтакорлари 28 минг тоннадан зиёд хирмон уйиб, маррага етди. Ҳосилдорлик ўртача 31 центнерни ташкил этди. Қумқўрғонликлар яна икки минг тонна «оқ олтин» топширишга аҳд қилдилар.

ИҚТИСОДИЙ ВАЗИЯТГА ИККИ ХИЛ ҚАРАШ

Грузия иқтисодиёт вазири Ладо Папава мамлакат «иқтисодий мўъжиза рўй бериш» арафасида, ҳозир маҳсулот ишлаб чиқариш 12 фоизга ошган, деб баёнот берди.

Унинг фикрича, 1996 йилнинг бошида 110 минг ишчи ўрни ташкил қилинган. 2000 йилга бориб Грузияда ишсизлик 5-6 фоизга камаяди. Грузия Бирлашган коммунистик партияси раҳбари Пантелеймон Гиоргадзе эса партиянинг тўртинчи конгрессида сўзга чиқиб, мамлакатдаги иқтисодий вазият ҳалокат ёқасига келиб қолган, деди. У 775 минг одам ишсиз эканлигини таъкидлади.

КОМПЬЮТЕР БОЗОРИ ЎЗГАРИШЛАР АРАФАСИДА

«Ди Вельт» газетасининг ёзишича, халқаро компьютер бозори жуда катта ўзгаришлар арафасида турибди.

Газетанинг таъкидлашича, электрон саноатда барча йўналишлар бўйича биринчиликни эгаллаб олган «Майкрософт» ва «Интел»га қарши «Ай-Би-Эм», «Эппл-Макинтош», «Сан Майкросистемз» ва «Оракл Корпорейшн» фирмалари ҳақиқий «жанг»га киришмоқчи. Даъвогарлар биринчиликни эгаллаб олган фирмаларни банкротга учратиб, уларни ёпилишга олиб келишмоқчи.

СОБИҚ ПРЕЗИДЕНТНИНГ БАЁНОТИ

Буюк Британиянинг «Таймс» газетаси СССРнинг собиқ Президенти Михаил Горбачевнинг Лондонда ўтган форумда сўзлаган нутқини шарҳлади.

Собиқ Президент ўзини «НАТОнинг Шарқ томон кенгайишининг биринчи душмани» деб атаб, мабодо ушбу блок Шарқ томонга кенгайган тақдирда Россия Ғарб билан қуролсизланиш борасида тузилган бир қанча шартномаларни бекор қилиши мумкин, деди. У яна Россиядаги вазиятга тўхталиб, Борис Ельцин истеъфога чиқиши керак, деди. «Мамлакат чуқур таназзулни бошидан кечирмоқда, халқнинг сабр косаси тўлган, касалманд Президент эса кўпгина ўйинларни амалга оширмоқда. Президент мардларча истеъфога чиқиши керак», деди Горбачев. Албатта, у ўзининг баъзи бир хизматларини эслатиб ўтишни ҳам унутмади, деб ёзади «Таймс» газетаси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1996 йил 31 октябрда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 85,63 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати 48,00 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1996 йил 1 ноябрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	37,99
1 Австрия шиллинги	4,51
1 Англия фунт стерлинги	78,24
10 Бельгия франки	15,41
1 Голландия гульдени	28,30
10 Греция драхмаси	2,02
1 Дания кронаси	8,26
1 БАА дирхами	13,07
1 АҚШ доллари	48,00
1 Миср фунти	14,14
1 Ирландия фунти	78,44
1 Исландия кронаси	0,72
10 Испания песети	3,77
100 Италия лираси	3,17
1 Канада доллари	35,79
1 Хитой юани	5,78
1 Кувайт динори	160,32
100 Ливан фунти	3,09
1 Малайзия ринггити	18,99
1 Германия маркаси	31,74
1 Норвегия кронаси	7,52
1 Польша злотийси	17,08
10 Португалия эскудоси	3,14
1 Сингапур доллари	34,07
1000 Туркия лираси	0,50
1 Финляндия маркаси	10,61
1 Франция франки	9,40
1 Швеция кронаси	7,32
1 Швейцария франки	38,25
1 ЭКЮ	60,84
10 Жанубий Корея вони	0,58
10 Япония иенаси	4,22
1000 Россия рубли	8,82
1 Украина гривнаси	26,67
1000 Беларусь рубли	3,20
1 Эстония кронаси	3,94
1 Латвия лати	86,64
1 Литва лити	12,00
1 Қозоғистон тенгеси	0,69
1 Қирғизистон соми	3,12

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шохобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан сотиб олишда воситачилик ҳақи олинмайди.

ХИФ – ОММАВИЙ ХУСУСИЙЛАШТИРИШНИНГ МИЛЛИЙ МОДЕЛИ

Эсингизда бўлса, бундан 3-4 йил аввал Ҳамдўстлик мамлакатлари бўйлаб ваучер ва инвестиция купонларини қўллаган ҳолда оммавий хусусийлаштириш тўлқини ёйилган эди. Чунки ваучерлаштириш дастури халқаро экспертлар томонидан таклиф этилган бўлиб, яқин-яқингача йирик корхоналарни давлат тасарруфидан чиқаришнинг ягона йўли ҳисобланарди. Бироқ бу мамлакатларнинг тажрибаси шуни кўрсатдики, аҳолининг кенг қатлами ўша корхоналарга жалб этилмай қолди.

Хўш, бундай муваффақиятсизликнинг сабаби нимада эди? Биринчидан, давлат мулкини кенг улушларга бўлиб, ҳар бир фуқарога бир хил шароит яратиб беришдек олижаноб ғоя етарли даражада аниқ иқтисодий тадқиқотларга асосланмаган эди. Шунингдек, унда «барчага баробар» деган социалистик ақидадан фойдаланилди. Оқибатда жорий этилган ваучерлар оддий рангдаги қуруқ қоғозга айланиб қолди. Иккинчидан, ваучерлардан фойдаланишнинг қонун-қоидалари оддий фуқарога етиб бормади. Шу сабабли ваучердан фойдаланишнинг имкони бўлмади. Учинчидан, қолипга тушиб қолган тафаккур тарзи — текин берилган нарса келажакда фойда келтириши даргумон, деган фикр ўз ишини қилди. Шунинг учун ҳам кўпчилик ваучерни ўз нархидан анча паст нархда сотишга шошилди.

Бугунги кунда Ўзбекистон олдида оммавий хусусийлаштириш масаласи кўндаланг турибди. Уни ҳал этиш ишига Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси, Молия вазирлиги, шунингдек, бошқа идораларнинг мутахассислари таклиф этилди. Улар хусусийлаштириш инвестиция фондлари — ХИФларни барпо этиш ва ривожлантириш дастурини ишлаб чиқишди. Дастурни республика ҳукумати тасдиқлади. Ҳозирги пайтда бу дастур оммавий хусусийлаштириш жараёнининг асосий унсуридир. Чунки уни ишлаб чиқишда оммавий хусусийлаштиришнинг жаҳондаги бой тажрибаси ҳисобга олинди. Дастурнинг пайдо бўлиши халқаро молия ташкилотлари ҳамда ривожланган мамлакатлар ҳукуматларининг эътиборини тортди. Улар ҳозир бу лойиҳанинг амалга оширилиши жараёнини катта қизиқиш билан кузатиб турищбди.

Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш қўмитаси мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришнинг муҳим бўғинларидан бири бўлган ХИФлар дастурига катта аҳамият бермоқда. Тўғри, йирик маблағларни жалб этиш ва уларга имтиёзли кредит бериш жамият учун фойдали эмасдек туюлиши мумкин. Бироқ дастурни ўрганиб, бундан бир неча йиллар олдинга назар ташланса, ХИФлар қандай истиқболга эга эканини илғаб олиш қийинмас.

Миллатнинг фаровонлиги алоҳида кишиларнинг фаровонлиги билан белгиланади. Мазкур дастур айнан мана шу мақсадга мўлжалланган. Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси ўз маблағини ХИФ акцияларига сарфлаб, жонли пулни йирик корхоналарни ривожлантиришга сафарбар қилар экан, у йиғилган маблағни ҳам ўзига, ҳам мамлакат иқтисодиётига фойда келтиришга «мажбур» қилади.

Энг муҳими, ушбу дастурни амалга ошириш жараёнида ҳар бир акциядор қимматли қоғозлар бозори ҳақида дастлабки билимга эга бўлади ҳамда келажакда ХИФ акцияларинигина эмас, балки йирик акционерлик жамиятлари акцияларини ҳам сотиб олишда қай бирини олса, тўғри бўлишлигини англаб етади. Деярли барча мамлакатларда кишилар пул маблағларини акциялар ва бошқа қимматли қоғозларга, давлат облигацияларига сарфлайди. ХИФ акциядорлари қаллобликдан ҳимоя қилинган. Чунки барча капитал маблағларни бундай хатти-ҳаракатлардан сақлашни таъминловчи механизм ишлаб чиқилган. Акциядорлар сармоя сиёсатига қараб ўзига маъқул бўлган ХИФни танлаши мумкин. Натижада улар давлатнинг имтиёзли кредитларидан фойдаланишдан тушган даромадга шерик бўлиши имконига ҳам эга бўлади.

Айни пайтда корхоналарнинг акциялари ҳозир биржа бозорларида бир неча баробар қимматдир. Устига устак, бу акциялар нархининг 5/6 қисми кредит ҳисобидан тўланади. ХИФларга таклиф этилаётган акциялар Давлат мулки қўмитаси мутахассислари 4000 дан ортиқ хусусийлаштирилган йирик корхона орасидан танлаб олган 300 та энг яхши корхонанинг акцияларидир. Бундан ташқари, ХИФ акциядори ХИФ эълон қилган дивидендларни тўлашни суд орқали талаб қилиши, унинг молиявий ҳолати ҳақида ахборот олиши, акциядорлар йиғилишида иштирок этиб, ХИФ фаолиятига оид таклифлар киритиши, ХИФ тугатилган тақдирда, мулкнинг ўзига тегишли қисмини қайтариб олиши, ХИФ акциялари ва улардан олинган дивидендлардан эркин тарзда фойдаланиши мумкин.

Мазкур дастурнинг биринчи босқичига кўра, 1997 йилнинг июнь ойига қадар давлат тасарруфидаги 300 та энг сара ўрта ва йирик корхонани сотиш ХИФларга кредит сифатида бериш орқали амалга оширилади. Ҳозир бу борада ХИФлар дастурининг меъёрий-ҳуқуқий асослари ишлаб чиқилган. ХИФларга таклиф этиладиган корхоналар танланган. Айни пайтда ХИФлар ва бошқарувчи компаниялар ташкил қилиш ҳамда уларга лицензия бериш жараёни кетмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ саккизта бошқарувчи компания ва 2 та ХИФ ўз лицензияларига эга бўлди. Яқин кунларда Ўзбекистон фуқаролари уларнинг акцияларини сотиб олиш имкониятига эга бўлишади.

Умуман олганда, ХИФ дастурини амалга ошириш қуйидаги тартибда бўлади. Яъни, ХИФлар ташкил этилгач, ўз акцияларини аҳолига 100 сўмдан сотади. Кейин давлат уларга хусусийлаштирилган корхоналардаги ўз акцияларини номинал қиймат бўйича сотадиган аукционда иштирок этади. Аукционда ХИФлар бу акцияларни сотиб олиш бўйича улар ўртасида рақобат бошланади. ХИФлар асосий низом маблағи ҳамда сотиб олинаётган акцияларнинг 1/6 қисмини тўлаш учун аҳолидан йиғилган пулни сарфлайди. Акцияларнинг қолган қисми эса уларга махсус давлат кредити сифатида берилади. ХИФлар дастурнинг дастлабки босқичида аукционда иштирок этиши билан бирга, у ўз акцияларини аҳолига сотади. Акциялар бўйича барча муаммоларни «Вақт» миллий депозиторийси кузатиб, рўйхатдан ўтказиб боради. ХИФлар акциядорларга ўзининг молиявий фаолияти ҳақида мунтазам равишда ахборот бериб боради. ХИФлар фойда олган пайтда, акциядорлар дивиденд олиш ёки фонд маблағини янада кўпайтириш мақсадида олинган маблағларни қайтадан инвестиция қилиш масаласини ҳал этади.

Хусусийлаштиришнинг мазкур механизмини қўллашга қарор қилингунга қадар, хусусийлаштиришни ваучерлар, чеклар ва бошқа воситалар орқали амалга оширган мамлакатлар тажрибаси синчиклаб ўрганиб чиқилди. Ўрта ва йирик корхоналарни хусусийлаштиришни амалга ошириш... анча маъқул усулдир, деган хулосага келинди.

Хуллас, ХИФлар орқали хусусийлаштириш давлат мулкининг адолатли тақсимланишини таъминлаш билан бирга қимматли қоғозлар бозорининг ривожланишида ҳамда мулкдорлар синфининг кенгайишида салмоқли аҳамият касб этади.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Мухбир муаммо қўяди

ИЛҒОР ХЎЖАЛИК НЕГА ҚОЛОҚ БЎЛИБ ҚОЛДИ?

Ёки гектаридан 1,5 центнердан ҳосил олаётган жамоа ҳақида

Республикамиз Президенти Ислом Каримов халқ депутатлари Жиззах ҳамда Сирдарё вилоятлари кенгашлари сессияларида сўзлаган нутқларида ушбу икки воҳада қишлоқ хўжалигини тубдан ислоҳ қилиш ўрнига деҳқончиликнинг йилдан-йилга орқага кетишига йўл қўйилаётгани хусусида куюниб гапирди. Айниқса, пахтачилик тармоғидаги аҳвол ачинарли. Кейинги уч-тўрт йилда бу соҳадаги режа бажарилмаяпти.

Бунинг асосий сабаби бошқарув тизимининг ҳанузгача бозор муносабатларига мослаштирилмаганлигидир. Раҳбарларда ташаббус етишмаслиги, ишни тўғри ташкил эта билмаслик оқибатида оддий дала меҳнатчиларида ишнинг пировард натижасига нисбатан қизиқиш, моддий манфаатдорлик ҳисси уйғонмаган, қилган меҳнатларига яраша ҳақ олишларига ишонч йўқ. Айрим юқори мартабали раҳбарларда ташкилотчилик қобилияти етишмаслиги устига бепарволик ва масъулиятсизлик кайфияти ружу қилган бўлса, ўрта ва қуйи бўғин раҳбарлари ўз ташвишлари ва шахсий манфаатларини ўйлашдан нарига ўтмаяптилар. Оддий меҳнаткашларнинг аҳволи, турмуши, даромади уларни мутлақо қизиқтирмай қўйган.

Давлат, жамият манфаатидан шахсий манфаатларини устун қўйиш касалига мубтало бўлган бундай тоифа раҳбарларни нафақат Жиззах ва Сирдарё, балки бошқа вилоят, туман ва хўжаликларда ҳам учратиш мумкин. Қуйида эълон қилинаётган мақолада бир пайтлар илғор бўлган хўжалик «уддабурон» раҳбарларнинг саъй-ҳаракатлари билан қандай қилиб қолоқлик ботқоғига ботиб қолганлиги ҳақида ҳикоя қилинади.

Риштон туманидаги «Ёйилма» жамоа хўжалигида сўнгги уч йил мобайнида пахта тайёрлаш ҳажми камайиб, хўжалик тобора қолоқлик ботқоғига ботиб бормоқда.

Фактларга мурожаат қилайлик. Агар сўнгги уч йиллик натижаларни жамлаганда ҳам хўжаликнинг бир йиллик режасига етмаслиги бу ерда пахтакорлик шаънига доғ туширилаётгани, ота-боболарнинг довруқли касби ардоқланмаётгани аён бўлади.

«Ёйилма» 1992 йилда собиқ «Ленинизм» жамоа хўжалигидан ажралиб чиққан. Бунда ёйилмаликларнинг 25-30 йил аввалги шон-шуҳрати эътиборга олинган бўлса ажаб эмас. Ахир улар 1968 йилда нафақат вилоятда, балки республикада ҳам биринчи бўлиб пахта тайёрлаш режасини уддалашган, машина терими борасида эса бутун водийга донг таратишган эди. Хўжаликнинг ўша пайтдаги раиси Ҳайдарали бобо Ўрмоновнинг шундай хўжаликнинг қолоқлар сафига тушиб қолганлиги ҳақида куйиниб, ўртаниб гапириши бежиз эмас:

— 1968 йилда хўжалигимиз вилоятда биринчи, республикада эса иккинчи бўлиб режани уддалаган эди. Ҳар гектар ердан 23 центнердан ҳосил йиғиштириб олганмиз. Агар кимда-ким «Ёйилма»нинг тошлоқ ерларида пахта етиштириб бўлмайди, деса янглишади. Ота-боболаримизнинг ҳикоя қилишича, асримиз бошларида ёйилмаликлар ҳам Қўқон, Марғилон бозорларига пахта етказиб беришган. Фақат тинимсиз меҳнатгина тош устида дур ундириш мумкинлигини исботлаган. Бизнинг шароитда ғўза камида ўн марта сувга қониб, қатор ораларига ишлов берилсагина кўзланган марраға эришилади. Сўнгги йилларда хўжалик раҳбарларининг тез-тез алмашиши, бунинг устига пахтага нисбатан илгариги эътиборнинг сусайганлиги хўжаликни қолоқлар сафига тушириб қўйди...

Собиқ раиснинг куйиниб гапирганича бор. 1993 йилда пахта тайёрлаш режаси 84 фоиз бажарилган бўлса, 1994 йилда бу кўрсаткич 29 фоизда, ўтган йили эса 24,7 фоизда қолиб кетди. Бундан тўрт йил аввал ёйилмаликлар 674 тонна пахта топширишган бўлса, ўтган йили уларнинг уйган хирмони 187 тонна бўлди, холос.

Мана, бу йилги пахта мавсуми ҳам охирлаб бораяпти. «Ёйилма» хўжалиги эса яна ўзи учун муқим бўлиб қолган охирги ўриндан бир қадам ҳам силжигани йўқ. Шу йилнинг 22 октябрига қадар бўлган маълумотларга назар ташлаймиз. Бутун бошли хўжалик бўйича уйилган хирмон аранг 46 тоннага етди. Бу йиллик режанинг 6,22 фоизига тенг деган гап. Бошқача қилиб айтганда, шу хўжаликка қўшни хўжаликлар бир кунда топшириб қўяётган пахтани ёйилмаликлар 2 ой деганда аранг йиғиштириб олишди.

Хўжалик бу йил эрта баҳорда 299 гектар майдонга чигит эккан эди. Ҳозиргача ана шу гектарлардан йиғиштириб олинган ҳосил 1,5 центнердан тўғри келяпти. Ҳали Фарғона вилояти тарихида бу қадар «натижа»га эришган бирор-бир хўжалик бўлмаган эди. Кўпайсин Нурматов бошлиқ бригаданинг натижаларини эса халқаро «Гиннес» китобига киритиш мумкин. Бутун бошли бригадада ҳозиргача бор-йўғи 160 кило пахта терилб олинган. Мансур Султонов етакчилик қилаётган бригада эса 45 гектар майдонга чигит экиб, 113 тонна пахта топшириш ҳақида шартнома тузган эди. Азаматлар чигитни экиб қўйганларидан сўнг даладан мутлақо хабар олишмади. Культивация қилинмаган, суғорилмаган, ўз ҳолига ташлаб қўйилган пахтазорларни яқинда қишлоқдаги мактаб ўқувчилари бир оралаб келишди. Ўқувчилар йиғиштириб берган 3,8 тонна пахта ҳисобига бригаданинг йиллик кўрсаткичи 3,58 фоизга етказиб қўйилди.

Даромадга қараб буромад деганларидек, хўжаликда иқтисодий аҳвол ҳам тобора чуқурлашиб бораяпти. Пахта кони зарар тармоққа айланди, 1993 йилда бу соҳадан келган зарар 630 минг сўм, рентабеллик даражаси минус 40 фоиз бўлса, 1994 йилда пахтачиликдаги рентабеллик минус 66 фоизга етди. Ўтган йили эса хўжалик бўйича кўрилган жами 1 миллион 350 минг сўм зарарнинг 1 миллион 239 минг сўми пахтачиликка тўғри келади. Энди хўжаликнинг бошқа соҳаларидаги аҳволни шу рақамларга қараб, ўзингиз ҳисоб-китоб қилиб олаверинг.

Бу йилги натижалар эса ўтган йилгиларидан ҳам анча ачинарли. Ҳозирга қадар хўжалик бўйича фақат пахтачиликнинг ўзига 2 миллион 847 минг сўм сарф қилинган. Агар қабул пунктларига топширилган 46,7 тонна пахтага 609 минг сўм ҳақ тўланишини эслатиб ўтсак, бу тармоқдаги зарарнинг 2 миллион сўмдан ортиб кетаётганлиги янада ойдинлашади. Ҳали мавсум охиригача қилинадиган сарф-харажатлар, аъзолар оладиган 2 миллион 823 минг сўмни эслатиб ўтсак, иқтисодий манзаралар янада хиралашиб, қоронғилашиб бораверади. Бошқача қилиб айтганда, хўжаликнинг жами қарзлари 6 миллион сўмга етиб қолди.

Кўпчилик бу қадар хўжасизлик, уқувсизликни кўриб, бу ерда умуман раҳбарлар бўлмаса керак, деб ўйлашса, хато қилишади. Хўжаликнинг бинойидек 34 кишилик бошқарув аппарати бор. Ҳатто механикларнинг ўзи 4 нафар. Инженер-механик, техник-механик, дала механиклари. Йўқ тармоқларнинг фаолиятини ҳисоб-китоб қилиш учун эса 8 бухгалтер чўтини шайлаб турибди. Биз бу ҳисобларга ҳали 8 нафар бригада бошлиғи ва ҳисобчиларни киритганимиз йўқ. Уларнинг ҳаммаси хўжаликка аъзо бўлган 562 кишига ҳақ топиб берамиз, деб бошқарув аппаратини тобора «мустаҳкам»лашмоқда.

Бошқарув аппарати бор бўлгани билан назорат бўлмаса, ҳар ким ўзига топширилган соҳани сидқидилдан уддаламаса, иш ўлда-жўлда қолиб кетаверар экан. Бўлмаса, қишлоқдагилар хўжаликка қарашли 13,5 гектар майдонга режалаштирилмаган шоли, сабзи, мош ва бошқа экинлар экиб олишади-ю, ер тузувчи Қодирали Шодмонов дўпписини яримта қилиб юраверармиди?! Хўжаликда экин режалари бажарилишига анчадан бери эътибор берилмаганга ўхшайди. Чунки бу йил бошоқли дон экинлари режадагига нисбатан 17 гектар кам экилгани ҳолда, сабзавот экинлари режадаги 5 гектар ўрнига 42 гектар майдонга экиб олинди. Балки ғалладан кўзланганидан кўпроқ ҳосил олинганлиги учун ҳам шундоқ қилинган бўлса керак деб ўйласангиз хато қиласиз. Чунки 202 гектар бошоқли доннинг фақат 119 гектари ўриб олишга яради, холос. Ҳар гектар майдондан 9 центнердан ҳосил олинди. Исоқжон Ҳусанов бошлиқ бригадада 18 гектар майдондаги, Солижон Ҳамралиев етакчилик қилаётган бригададаги 30 гектар ғаллазорга экилган ҳосилдан бир бошоқ ҳам йиғиштириб олинмади. Баҳона — ёввойи ўт босиб кетибди. Энди ана шу майдонларга экилган уруғлик учун ким жавоб беради? Бу ҳам муаммо бўлиб турибди.

Жамоада қишлоқ хўжалик тармоғи бутунлай ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Аъзолар йиллик режалар сурункасига уддаланмай келинаётганлиги учун ҳам икки йилдан бери умуман ҳақ олишмайди. Шунинг учун кўпчилик ўз томорқасида ҳамда қўшни хўжаликларда шартнома асосида деҳқончилик қилишга ўтиб кетган. Агар хўжаликда ҳар бир аъзо ҳисобига 666 сўмлик маҳсулот тайёрланаётган бўлса, бу кўрсаткич хўжаликка қўшни бўлган бўрдоқичилик корхонасида 5697 сўмга, «Пандигон» жамоа хўжалигида 2300 сўмга, Топволдиев номли жамоа хўжалигида эса 3236 сўмга етказиляпти. Шундай шароитда ким ҳам нуқул зарар кўраётган хўжаликда ишлагиси келарди.

Хўжалик далаларини айлансангиз, бир қаричга ҳам етмай қотиб қолган ғўзаларни кўриб, раҳмингиз келади. Ҳайдарали бобо Ўрмоновнинг таъкидлашича, бу майдонларда бир пайтлар тиззага урадиган, ҳосилдан эгилиб ётган ғўзалар бўлар экан. Энди эса ўша замонлар фақат ширин орзу бўлиб қоляпти. Хўжалик бўйича йил давомида барча майдонлар бир марта суғорилиб, бир марта ишлов берилибди. Пахтачиликка шундай муносабат билан ишни ўнглаб бўладими? Деҳқон фарзандини чигитнинг уволи тутмайдими? Ачинарли аҳволни кўриб, бу ерлардан бир пайтлар бутун туманга, водийга машҳур бўлган ордендор Бегмат Одилов, Зулфиқор Абдурашидов, Атила Қурмушева, Унсиной Ботирова, Майрамхон Қаюмова, машҳур механизатор Шамсиддин Болтабоев сингари довруқли пахтакорлар чиққанига ишонгинг ҳам келмайди.

«Ёйилма»га қарашли маҳаллаларни кезсангиз, пахта мавсумининг шиддатли нафасини сира ҳам сезмайсиз. Хўжалик аъзолари асосан томорқаларида етиштирилган шоли, шолғом, мош, нўхат сингари экинлар ҳосилини йиғиштириб олиш билан банд. Ўт босган, яккам-дуккам ерда пахта очилиб турган далалар эса кимсасиз, ҳувиллаб ётибди. Пахтачиликка шундай муносабатда бўлаётган хўжаликнинг аҳволига қараб ҳақли савол туғилади: «Ернинг умри беҳуда ўтаётган «Ёйилма»да экин экқан маъқулми ёки...» Нима дейишга ҳам ҳайронсан киши.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЯДРОВИЙ ФАНЛАРДА ЯНГИ ЙЎНАЛИШ

Ўзбекистон Фанлар академияси Ядро физикаси институтида «Ядровий фанларда янги йўналиш» мазуида халқаро семинар ўтказилди.

Унда республикамиз олимлари, Ҳамдўстлик мамлакатлари, шунингдек, бир қанча бошқа хорижий давлатлардан вакиллар иштирок этди. Институт Европа, Америка, Осиё қитъалари, МДҲдаги ядро марказлари билан ҳамкорликда яратаётган янгиликлар ҳамкасбларни тобора кўпроқ қизиқтирмоқда. Жумладан, институт олимларининг қишлоқ хўжалиги, экология ва тиббиёт соҳасидаги ишлари диққатга сазовордир. Бу ерда сувни чучуклаштириб берадиган ихчам қурилмалар яратилди. Мамлакатимизнинг йирик тоғ-кон корхоналари билан ҳамкорликда қимматбаҳо металларни саноат чиқиндиларидан ажратиб олишнинг янги технологиялари ишлаб чиқилди.

Семинар қатнашчилари икки кун давомида махсус дастур асосида ядро реакциялари ва назарий ядро физикаси бўйича фундаментал тадқиқотлар билан боғлиқ масалаларни муҳокама этдилар. Ялпи мажлис ва секция йиғилишларида мамлакатимизнинг етакчи олимлари ҳамда Швейцария, Франция, Германия ва россиялик олимларнинг маърузалари тингланди.

(ЎзА).

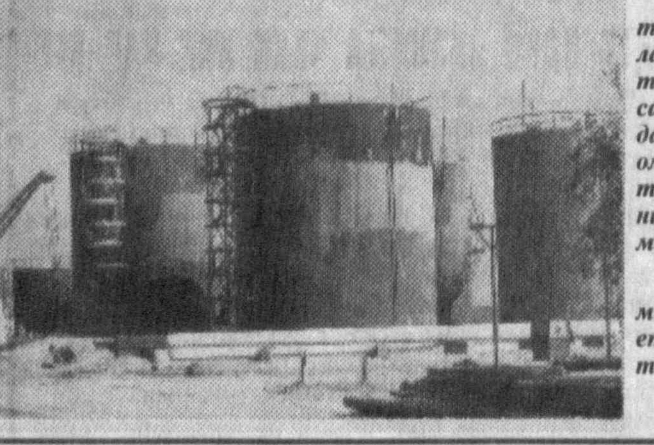

Уйчи туманидаги жамоа хўжаликлари, ташкилот ва корхоналар илгари ёқилғи-мойлаш маҳсулотларини Чортоқ ва Учқўрғондан ташиб келтиришарди. Бу, албатта, ортиқча сарф-харажатга сабаб бўларди. Айни кунларда туманда нефть маҳсулотларини сақлаш омбори бунёд этилмоқда. Қурилиш ишларини тумандаги 138-хўжаликлараро кўчма механизациялашган колонна бунёдкорлари олиб бормоқда.

СУРАТЛАРДА: бўлажак нефть маҳсулотлари омбори; қурилиш бригадаси етакчиси Ҳ. Юсупалиев, қурувчилар О. Эрматов ва О. Мадаминов.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

ДЕПУТАТ КЎПРОҚ ХАЛҚ ОРАСИДА БЎЛСА

унинг дарду истагини тушуниб етади, муаммолар ечимини тезда топади

Ҳақиқатан ҳам, халқнинг кундалик турмушидан хабардор бўлган, унинг орзу-умидлари билан чуқур танишган депутатнинг элга нафи кўпроқ тегади. Бугунги кунда Ўзбекистон жамиятни демократиялаш йўлидан жадал бораётгани туфайли ҳокимият уч йўналишда мукаммал шаклланиб бормоқда. Қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимиятлари ўз ишини давр талаби асосида такомиллаштирмоқда.

Бу биз учун ҳаёт тарзига айланаётир. аммо баъзи ҳолларда шундай муаммолар ҳам юзага чиқмоқдаки, уларни ҳал этиш учун кўп идоралар эшигини қоқишга тўғри келади.

Ҳасанбой зонаси яқин вақтларгача Тошкент вилоятининг музофоти ҳисобланарди. Шу боис бу ерда қишлоқ жойларига хос бўлган бир қатор муаммолар ҳали ўз ечимини топганича йўқ. Чунончи, ушбу зона тўла ободонлаштирилмаган, инфраструктура яхши ривожланмаган, шунинг учун ҳам бу музофот Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг депутати, Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили, республика Фанлар академиясининг Полимерлар кимёси ва физикаси институти директори Сайёра Рашидованинг диққат-эътиборини тортиб келади. У депутат этиб сайланган даврдан бошлаб бугунги кунгача фақат Юнусобод тумани ҳокимлиги ва ХДПнинг туман кенгаши биносида сайловчи ва фуқароларни қабул қилибгина қолмай, балки бевосита жойларда, маҳалла ва даҳаларда бўлиб суҳбатлашади.

Сайёра Шарофовна шу йил сентябрь ойининг охирларида Ш. Қозоқбоев номли ва Беруний номли маҳаллалар вакиллари билан учрашди. Бироқ бунгача у ўша маҳаллаларни айланиб, аҳвол билан танишди, одамларнинг турмуш шароитлари, йўл ва коммуникация тармоқларини, экологик вазиятни ўз кўзи билан кўрди. Зеро, айнан шу соҳаларда муаммо кўп бўлади.

Учрашув бошланишида депутат Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили сифатида ижро этувчи органлар билан ҳамкорликда парламентда амалга оширган ишлари ҳақида сўзлаб берди. Ушбу суҳбатдан аҳоли кўп нарсаларни билиб олди. Сир эмаски, уларнинг кўпчилиги кундалик турмуш ташвишлари билан бўлиб, ҳар доим ҳам телевидение кўрсатувларини томоша қилиш, радио тинглаш, газета-журналларни ўқиш имкониятига эга эмас.

Депутатнинг учрашув бошидаги суҳбатидан сўнг турли мавзу ва йўналишларда кўплаб саволлар ёғилди. Маълум бўлдики, маҳалла аҳлини қийнаётган муаммо — бу ерга шаҳарнинг учта туманидан аҳлат ташланаётгани экан. Ғишт заводининг ташландиқ карьерини тўлдириш мақсадида бундан ўн йил муқаддам аҳлат ташлашга рухсат берилган. Ўшанда экологик вазиятни бузмаган ҳолда карьерни тўлдириб, сўнгра яхшилаб текислаб, боғ-роғ барпо этиш ёки шахсий уй қуриш учун эҳтиёжмандларга бериш мўлжалланганди. Аммо бу жойга ҳанузгача палапартиш аҳлат ташланмоқда. Натижада атрофга қўланса ҳид тарқалади. Баъзан эса болалар ўт қўйиб юбориши туфайли бутун маҳаллани тутун босиб кетади.

Депутат маҳалла йиғинида унинг иштирокчилари билан экологик вазиятни яхшилаш имконини берувчи энг мақбул ечимни излаб топиб, амалга ошириш хусусида келишиб олди.

Шунингдек, аҳолига тиббий ва коммунал хизмат кўрсатиш соҳаларида ҳам муаммолар мавжуд. С. Рашидова турли хасталикларга чалинган кишиларни диспансеризациядан ўтказиш ва саломатлигини тиклаш юзасидан йиғин иштирокчилари билан бир тўхтамга келди. Шунингдек, яқин кунларда яна бир марта шундай учрашув ўтказиш ҳақида маслаҳатлашиб олди. Ҳасанбой зонасида ижтимоий дастурлар қандай амалга оширилаётганини қатъий назорат қилиб боришни ваъда қилди.

27-округ сайловчиларининг кўнгиллари тўқ. Улар ўз депутатларининг сўзда эмас, амалда ёрдам беришига ишонадилар.

М. УСМОНОВ.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки шуни маълум қиладики, ваколатли банкларнинг валюта айирбошлаш шохобчалари орқали ҳар куни республика аҳолиси ва чет эл фуқароларига 550 минг АҚШ долларидан ортиқ суммада эркин муомаладаги валюта сотилмоқда. Бу сумма бир ойда тахминан 12-13 миллион АҚШ долларини ташкил этади, шундан 10 миллион АҚШ доллари ҳар ойда давлат валюта маблағлари, яъни Марказий банк маблағлари ҳисобидан ажратилмоқда.

Валюта айирбошлаш шохобчалари ишини таҳлил этиш шуни кўрсатмоқдаки, нақд валюта маблағларининг энг катта қисми биринчи навбатда валюта чайқовчилари ва турли воситаларнинг қўлига келиб тушмоқда, улар эса валютани «қора бозор»да қайта сотиш йўли билан эркин муомаладаги валютага бўлган талабни сунъий равишда оширмоқдалар. Бу ҳақда телевидение ва матбуот орқали бериладиган расмий хабарларда бир неча бор маълум қилинган.

Бу ўз навбатида «қора бозор»да ортиқча шов-шувнинг вужудга келишига ҳамда чет эл валютасининг сўмга нисбатан курси сунъий равишда ошишига сабаб бўлмоқда.

Натижада даволаниш, хизмат сафари ва оилавий сабабларга кўра республикадан ташқарига чиқиш учун чет эл валютасига ҳақиқатан ҳам муҳтож бўлган кишилар уни валюта олибсотарларидан устама ҳақ тўлаб сотиб олишга мажбур бўлмоқдалар.

Шунингдек, савдо-воситачилик фаолияти ёки якка тартибда четдан мол келтириш билан шуғулланувчи жисмоний шахслар ҳам валютага бўлган талабнинг ошишига сабаб бўлмоқдалар. Улар давлат валюта маблағлари ҳисобидан паст сифатли молларни, кўпинча эса маҳсулотнинг сифати ва келиб чиқиши тўғрисидаги тасдиқланган сертификатга эга бўлмаган, инсон саломатлиги учун хавф туғдирадиган товарларни республикага олиб келмоқдалар ҳамда уларни очиқдан-очиқ оширилган нархларда сотмоқдалар.

Айни пайтда республикамизда супермаркетлар тизими, қўшма корхоналар, савдо уйлари ва йирик улгуржи савдо ташкилотлари тузилган бўлиб, улар ички бозорнинг истеъмол товарларига бўлган талабини тўла қондириш, четдан олиб келинаётган товарларнинг сифати ва нархларининг мақбуллигини назорат қилиш имконини беради. Мазкур савдо ташкилотлари чакана савдо қилувчи корхона ва жисмоний шахсларнинг товарларга бўлган талабларини тўла қондира олади. Шу сабабли олибсотарларнинг хизматларига бўлган эҳтиёж кундан-кунга камайиб бормоқда.

Улгуржи савдо ташкилотларига валюта айирбошлаб бериш механизмини тартибга солиш юзасидан қабул қилинган қарорларга мувофиқ, уларга импорт асосида олиб келинган товарларни сотишдан олинган тушумларини эркин муомаладаги валютага айирбошлаб бериш кафолатланади ва бу келгусида ҳам доимий равишда таъминлаб борилади. Мазкур масала республика пул-кредит сиёсати комиссияси ва Марказий банкнинг қатъий назорати остига олинган.

Нақд сўмларни эркин муомаладаги валютага айирбошлаб бериш борасидаги ишларни тартибга солиш мақсадида 1996 йил 1 ноябрдан бошлаб янги тартиб жорий қилинади. Унга мувофиқ, Марказий банкнинг маблағлари ҳақиқатан ҳам валютага эҳтиёжманд кишиларга айирбошлаб бериш учун тижорат банкларининг айирбошлаш шохобчаларига юборилади. Бундай шахслар тоифасига, аввало, қуйидагилар киради:

- хорижий фуқаролар, паспортларини кўрсатганларида (МДҲ давлатлари фуқаролари бунга кирмайди);
- Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва республика ҳудудида доимий яшайдиган фуқаролиги бўлмаган шахслар. Улар тиббий ҳамда санаторий-курортларда даволаниш, хизмат сафари, оилавий сабаблар (яқин қариндошлар вафот этганида ёки оғир касалланганида), ҳаж сафарига бориш, Иккинчи жаҳон уруши ёки ҳарбий ҳаракатлар Фахрийлари кенгашининг таклифига кўра тантаналар ва тадбирларда иштирок этиш учун республикадан ташқарига чиқаётганларида валюта айирбошлаш амалга оширилади.

Яъни, ҳақиқатан ҳам хорижий валютага эҳтиёжманд кишиларга давлат ресурслари ҳисобидан валюта сотиб олиш имконияти яратилади, бунда валюта билан чайқовчилик қилишга йўл қўйилмайди.

Мазкур тартиб фақат Марказий банк томонидан валюта маблағлари билан таъминланадиган валюта айирбошлаш шохобчаларига тааллуқлидир. Бунда айирбошлаш шохобчаларини валюта билан таъминлаш учун Марказий банк томонидан ажратиладиган валюта ресурслари ҳажми камайтирилмайди.

Шу билан бирга, ваколатли банкларнинг марказлаштирилган тартибда валюта билан таъминланмайдиган айирбошлаш шохобчалари мазкур банклар сотиб оладиган валюта маблағлари доирасида республиканинг барча аҳолиси учун чекловсиз миқдорда келишилган курс бўйича валюта айирбошлашни амалга оширадилар.

Шуни назарда тутиш лозимки, Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилигига мувофиқ, миллий валюта — «сўм» республика ҳудудидаги ягона тўлов воситасидир. У барча ҳисоб-китоблар ва тўловлар учун ҳеч қандай чекловларсиз қабул қилинади. Бошқача қилиб айтганда, Ўзбекистон аҳолиси зарур тўловларни амалга ошириш учун сўмдаги нақд маблағлар билан тўлиқ таъминланиб турибди.

Бундай тизимни жорий этишдан кўзда тутилган асосий мақсад нақд чет эл валютасини айирбошлаш механизмини мустаҳкамлашдан иборатдир. Мазкур тизим миллий валютамизнинг тўлиқ айирбошланишига эришгунимизга қадар амал қилади.

Нақд сўмларни марказлаштирилган тартибда ажратиладиган валюта маблағлари ҳисобига айирбошлашни амалга оширадиган валюта айирбошлаш шохобчалари манзиллари илова қилинмоқда.

Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг марказлаштирилган таъминот ҳисобига валюта сотувини амалга оширувчи валюта айирбошлаш шохобчаларининг жойлашиши

тартиб рақами	рўйхатга олинган рақами	банк муассасасининг номи	манзил	
1	0201	Қорақалпоғистон бўлими	Нукус ш.	Дўстназаров кўчаси, 24
2	0201	Андижон бўлими	Андижон ш.	Навоий шоҳкўчаси, 39
3	0201	Бухоро бўлими	Бухоро ш.	Муҳаммад Иқбол кўчаси, 3
4	0401	Жиззах бўлими	Жиззах ш.	Ш. Рашидов кўчаси, 57
5	0201	Қашқадарё бўлими	Қарши ш.	Ўзбекистон кўчаси, 219
6	0502	Навоий бўлими	Навоий ш.	Халқлар Дўстлиги шоҳкўчаси
7	0208	Наманган бўлими	Наманган ш.	Намангоний кўчаси, 10
8	0201	Самарқанд бўлими	Самарқанд ш.	Фирдавсий кўчаси, 7
9	0201	Сурхондарё бўлими	Термиз ш.	Ат-Термизий кўчаси, 1
10	0501	Сирдарё бўлими	Гулистон ш.	Ал-Хоразмий кўчаси, 24
11	0201	Фарғона бўлими	Фарғона ш.	Ал-Фарғоний кўчаси, 69
12	0201	Хоразм бўлими	Урганч ш.	Фаёзов кўчаси, 1
13	0231	Тошкент шаҳар бўлими	Тошкент ш.	Шевченко кўчаси, 29
14	0201	Бош операция бошқармаси	Тошкент ш.	Гоголь кўчаси, 95
15	0204	Марказий Ҳаво алоқалари	Тошкент ш.	У. Носир кўчаси
16	0237	«Тошкент-Турист»	Тошкент ш.	Навоий кўчаси, 69а
17	0255	Тошқишлоқхўжаликмаш	Тошкент ш.	Ҳамза кўчаси, 2
18	00	Фотон	Тошкент ш.	Мовароуннаҳр кўчаси, 13
19	00	Тошкент Чкалов ном. авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси	Тошкент ш.	Воровский кўчаси, 15
20	00	Маъмурий бино	Тошкент ш.	Мустақиллик майдони
21	00	Тўқимачилик комбинати	Тошкент ш.	Қушбегим кўчаси
22	0236	Ташқи ишлар вазирлиги	Тошкент ш.	Ўзбекистон кўчаси, 9
23	0224	«Турон» меҳмонхонаси	Тошкент ш.	А. Қодирий кўчаси
24	0248	«Шарқ Мир»	Тошкент ш.	Отатурк кўчаси, 1
25	0219	темир йўл билетлари кассаси	Тошкент ш.	Мовароуннаҳр кўчаси, 51

Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг чет эл фуқароларига хизмат кўрсатувчи валюта айирбошлаш шохобчаларининг жойлашиши

тартиб рақами	рўйхатга олинган рақами	банк муассасасининг номи	манзил	
1	0201	Бухоро бўлими	Бухоро ш.	Муҳаммад Иқбол кўчаси, 3
2	0201	Самарқанд бўлими	Самарқанд ш.	Фирдавсий кўчаси, 7
3	0201	Хоразм бўлими	Урганч ш.	Фаёзов кўчаси, 1
4	00	«Интерконтинентал» меҳмонхонаси	Тошкент ш.	Ҳамза кўчаси, 45
5	0249	«Ле Меридиан» отели	Тошкент ш.	Ўзбекистон овози кўчаси, 1
6	0202	«Ўзбекистон» меҳмонхонаси	Тошкент ш.	Амир Темур кўчаси
7	0205	Халқаро банк маркази	Тошкент ш.	Туроб Тўла кўчаси, 1
8	0220	Аэропорт (учиш)	Тошкент ш.	Аэропорт
9	0220	Аэропорт (қўниш)	Тошкент ш.	Аэропорт

АНДИЖОНЛИКЛАРНИНГ УЛКАН ПАХТА ХИРМОНИ

УЛАР ДАВЛАТГА 310.000 ТОННА ХОМАШЁ ТОПШИРИБ, БУ ЙИЛ ҲАМ РЕЖАНИ МАМЛАКАТДА БИРИНЧИ БЎЛИБ БАЖАРДИЛАР

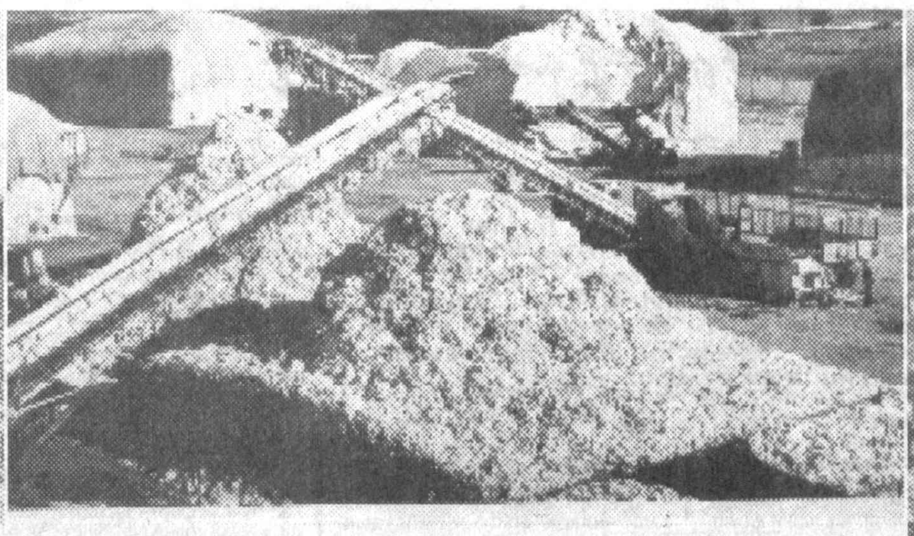

ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯНИНГ ЖОРИЙ ЭТИЛИШИ ЮТУҚЛАР ОМИЛИ БЎЛДИ

Вилоят ҳокимининг ўринбосари Исматилла ҚОБУЛОВ билан суҳбат

— Исматилла Қобулович, вилоят меҳнаткашларининг қишлоқ хўжалиги соҳасида эришаётган ютуқлари бутун мамлакатни қувонтирмоқда. Айниқса, пахтачиликда «Андижон усули» деб ном олган ўзига хос мактаб яратилди. Шу хусусда тўхталсангиз.

—Кейинги йилларда вилоятимиз қишлоқ хўжалигида Андижон мактабига асос солингани, пахтакор ва ғаллакорларимизнинг бой тажрибаси бошқа вилоятларда ўрганилаётгани бизга ҳам қувонч бағишлайди, ҳам катта масъулият юклайди. Ҳақиқатан ҳам, андижонликлар мўл ва эртаки пахта етиштириш соҳасида бой тажриба ва бободеҳқонларга хос маҳоратга эга эканликларини амалда исботладилар. «Андижонча усул»нинг кенг жорий этаётганлиги ва унинг дастлабки юксак самаралари барчани қувонтирмоқда. Мамлакат биз, андижонликлардан 310 минг тоннадан ортиқ пахта хомашёси қабул қилиб олди. Ҳосилдорлик 28,2 центнерданга тўғри келди.

Тўрт-беш йилдан буён вилоятимиз пахтачилигида карвонбоши бўлиб келаётган Марҳамат тумани деҳқонларининг ютуқлари таҳсинга сазовордир. Марҳаматликлар яратган 21,387 тонналик хирмон йил бўйи қилинган ҳалол ва фидокорона меҳнат, тинимсиз ғайрат-шижоат самарасидир.

Давлатга 32.219 тоннадан зиёд пахта топширган избосканликлар, 30,724 тонна хирмон уйган шаҳрихонликлар, қабул пунктларига 10.351 тонна хомашё етказиб берган булоқбошиликлар, 16.044 тонналик хирмон яратиб, юзлари ёруғ бўлган асакаликлар, 24.250 тонналик маррани эгаллаб, янги довон сари интилаётган жалолқудуқликлар, вилоятнинг катта карвонига ўзларининг 26.476 тонналик пахтаси билан муносиб ҳисса қўшган қўрғонтепаликлар, ғолиблар сафидан ўрин олган Андижон, Балиқчи, Пахтаобод туманлари меҳнаткашлари қўлга киритган муваффақиятлар ҳамда маррага яқинлашиб қолган бошқа туманларнинг ориятли, лафзи ҳалол кишилари эришаётган ютуқлар вилоятда таркиб топган аҳиллик, жипслик, интизом, меҳнатга онгли муносабат, янгиликка иштиёқ билан интилиш, юртни файз-тароватли қилишга бўлган астойдил ҳаракатнинг шарофатидир.

Плёнка остига чигит экиб, мўл ҳосил олган вилоятимиз деҳқонлари плёнка пахтакор учун чинакам мўъжиза эканлигини амалда исботладилар. «Андижон технологияси» деб ном олган бу усул пахтачилик илмини такомиллаштириш, иқтисодий фойдани кўпайтириш тўғрисида юртбошимиз кўп бор айтган фикрларга тўла монанддир. Янги усулнинг афзаллик томонлари жуда кўп. Аввало, пахта эрта пишади. Ўтган йили кўпчилик хўжаликлар чигитни анъанавий усулда экиб, ҳосилнинг 60-65 фоизини юқори навларга сотган бўлсалар, бу йил янгиликни қўллаган хўжаликлар қарийб 100 фоиз ҳосилни юқори навга топширдилар. Шундай усулда деҳқончилик қилганда, аввало, пахта сифатли бўлади. Ер эрта бўшайди. Ўрнига очиқ майдонга буғдойни агротехника қоидалари асосида экиш учун имконият яратилади.

Андижон усулига асос солинганлиги ва тажриба мактабининг яратилишида ҳар бир туманнинг муносиб ҳиссаси бор. Чунончи, марҳаматликлар 1100 гектар майдонга янги усулда чигит экиб, ҳосилдорликни ушбу майдонларда 45 центнерданга етказдилар. Избоскан, Шаҳрихон, Асака туманларининг кўпчилик бригадаларида 50 центнер ва ундан ҳам ошириб ҳосил олинди.

— Бир неча йилдирки, вилоятда режа барвақт уддаланмоқда. Етиштирилган ҳосил қисқа муддатларда йиғиштириб олинишининг сири нимада?

— Андижонликлар — темирни қизиғида босиб ўрганган халқ. Кузнинг қуёшли кунларини ғанимат деб билган халқ ёппасига теримга отланди. Сувчидан тортиб механизаторгача, теримчидан тортиб ҳашарчигача, мутахассисдан тортиб бригада етакчисигача, хўжалик раҳбарлари, қўйингки, барча ғалабага ҳисса қўшиш учун виждонан ҳаракат қилди. Ўтган йиллар тажрибаси шуни кўрсатдики, мавсум муваффақиятида моддий манфаатдорлик, рағбат, маънавий қўллаб-қувватлаш катта аҳамият касб этади, иш унумини оширади.

Маълумки, мавсум арафасида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «1996 йилда пахта йиғим-терим мавсумини ташкилий равишда ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори эълон қилинди. Шу муҳим ҳужжатдан келиб чиқиб, ҳар кило пахта учун нақд икки сўмдан пул бериб борилди. Даланинг ўзида ун, ўсимлик ёғи, шакар сингари кундалик эҳтиёж моллари савдоси уюштирилди.

Ҳосил йиғим-теримининг уюшқоқлик, кўтаринкилик билан ўтишида, айниқса, қўрғонтепаликлар тажрибаси ибратга лойиқдир. Улар катта миқдордаги ҳосилни вилоятдан ҳашарчилар жалб қилмай йиғиштириб олиш ташаббуси билан чиқдилар. Мавжуд 97 маҳалла фуқаролар йиғини атрофига жипслашган муътабар қариялар, ёшлар, уй бекаларининг ҳаммаси теримга чиқди. Биргина Қўрғонтепа шаҳри маҳаллаларидан 13 минг киши пахта теримида қатнашди. Маҳалланинг қўлидан келмайдиган иш йўқ, деганлари тўғри экан. Уларнинг меҳнатлари эвазига шимолий қисмда жойлашган туман пешқадамлар қатори йиллик топшириқни бажарди.

Умуман олганда, пахтани қисқа муддатларда нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун бошланган халқ ҳашаридан ҳеч ким четда қолмади. Уларнинг ҳар бир кунни унумли якунлашлари учун тўла шароит яратиб берилди. Маданият ходимлари, санъаткорлар даланинг ўзида хизмат кўрсатдилар, руҳан мададкор бўлдилар. Савдо, маиший хизмат шохобчалари, тиббиёт ходимлари хизматидан кўпчилик баҳраманд бўлди. Буларнинг ҳаммаси ялпи сафарбарлик, терим суръатига суръат қўшди.

— Ғалла мустақиллиги деҳқончиликда ўзига хос йўналиш очиб берди. Вилоят ғаллакорларининг ишлари ҳақида ҳам гапириб берсангиз.

— Иқтисодиётда ғаллачилик ҳамиша асосий ўринлардан бирини эгаллаб келган. Халқнинг устини бут, қорнини тўқ тутмай туриб ҳеч қандай натижага эришиб бўлмайди. Кейинги йилларда ғалла етиштиришга катта эътибор берилаётганлигининг сабаби ҳам шунда.

Вилоятда дон етиштириш, ғалла уруғчилиги борасида ҳам ўзига хос мактаб яратилди. Буғдойнинг серҳосил янги навлари танлаб олинмоқда ва кенг қўлланилмоқда. Бундан уч йил муқаддам вилоят бўйича ҳар гектар ердан 34 центнердан ҳосил олинган бўлса, бу йил 51,1 центнерга етди. 315 гектар ердан 63 центнердан ҳосил олган шаҳрихонлик Содиқжон Абдурасулов ана шу мактаб асосчиларидан биридир. У яқинда Президентимиз Фармони билан «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвонига сазовор бўлди. Андижонда С. Абдурасуловнинг ўнлаб, юзлаб издошлари етишиб чиқдики, эндиликда улар сара дон етиштириш йўлида сидқидилдан меҳнат қилмоқдалар.

Вилоятимизда бу йил 80 минг гектар майдондаги ғаллазордан 408,390 тонна ҳосил олинди. 200000 тоннага яқин дон давлатга сотилди. Шу кунларда 1997 йил ҳосили учун замин яратилмоқда. Деҳқонларимиз ҳар бир қарич ердан самарали фойдаланиш учун эртаки экиндан бўшаган ерларга, боғ-роғлардаги дов-дарахтлар ораларига уруғ ташлаган эдилар. Тўла гектарлар ҳосил қилинди, ер бетини майса қоплади. Келаси йили биз 357.800 тонна дон тайёрлашни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз.

— Андижон мамлактимизнинг йирик саноат шаҳарларидан бирига айланиб қолди. Машинасозлик, енгил саноат корхоналари томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар бугунга келиб ички бозорни эгаллаб турган чет эл моллари билан рақобатлашмоқда.

— Юртбошимиз ташаббуси билан Асакада барпо этилган «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси ва унда ишлаб чиқарилаётган минглаб Ўзбекистон автомобилларини мустақиллигимизнинг энг катта неъмати деб айтиш ўринлидир. Яна уч, йилдан кейин корхона йилига 200 мингта автомобиль тайёрлай бошлайди. Шу кунларда бутловчи ва эҳтиёт қисмлар етказиб беришга ихтисослашган тўртта корхона қайта таъмирланмоқда. Юртимизда турли хорижий мамлакатлар билан ҳамкорликда қурилаётган бу каби корхоналар тобора кўпаймоқда.

Туркиянинг «Язекс» фирмаси билан ҳамкорликда енгил саноат корхоналари тизими ташкил топаётир. Шу тизимга кирувчи «Антекс-1» комбинати қурилиши тугалланиш арафасида. Шаҳрихоннинг Сегазақум қишлоғида қад ростлаган ип-йигирув, тўқув, бўяш фабрикаси цехларига хориждан келтирилган, жаҳон андозалари талабига жавоб бера оладиган энг замонавий дастгоҳлар, асбоб-анжомлар ўрнатишга киришилди.

— Эришилган натижа чегара эмас. Чунки далаларда ҳали ҳосил кўп. Уни охирги мисқолигача қўймай йиғиштириб олиш билан бирга келгуси йил ҳосили учун замин ҳам ҳозирлаш зарур. Шундай эмасми?

— Андижонликлар — миришкор халқ. Улар режани бажарганлари билан ҳосилнинг қолган қисмини ҳам йиғиштириб олмагунларича кўнгиллари тинчимайди. Шу кунларда пахтазорда 172 минг киши белига этак боғлаб пахта термоқда. Уларнинг ғайрат-шижоати билан кунига ўрта ҳисобда 2000 тоннага яқин хомашё тайёрланаётир.

Аҳдига содиқ бўлган меҳнаткаш деҳқонларимиз, минг-минглаб опа-сингилларимиз, азамат йигитларимиз даладаги ҳосилнинг қолган қисмини ҳам нобуд қилмай, йиғиб-териб олишга, келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратишга ҳаракат қилмоқдалар. Вилоятимиз меҳнат аҳлининг ана шундай ғайрат-шижоати иқтисодий ислоҳотларнинг жадаллашувига, Ватанимиз иқтисодий қудратини мустаҳкамлашга, эл-юрт фаровонлигига хизмат қилади.

«Халқ сўзи» мухбири
О. ШОДМОНАЛИЕВ
суҳбатлашди.

ДАРОМАД — ГЕКТАРИГА ОЛТМИШ МИНГ СЎМ

— Меҳнат қилганнинг косаси оқарадиган, елкасига офтоб тегадиган кунлар ҳам бор экан-ку, дегинг келади. Қишлоқнинг оддий бир фарзанди сифатида кўп воқеаларнинг гувоҳиман. Эрта баҳордан кеч кузгача меҳнат қилиб, томоғимизгача қарзга ботиб қолган йилларни унутиб бўладими?

Мустақиллигимиз боқий бўлсин. Ишлаган кам бўлмаяпти. Оилам билан 10 гектар ер олганмиз. Шундан 5 гектарига пахта экдик. Фарзандларим Илҳомжон, Рустамжон, Эргашали, Ғуломжонлар ёнимга киришди. Пахтамиз эрта пишди. 14 ўрнига 18 тонна ҳосил олдик. Бу гектар бошига ўрта ҳисобда 35,6 центнерданга тўғри келади, демакдир.

Касбим иқтисодчи бўлгани туфайли йиллик даромадимизни ҳисоблаб чиқдим. Гектарига 51 минг сўмдан, жами 255 минг сўм даромад қилибмиз. Режа бажарилди. Бироқ талайгина ҳосилимиз далада турибди. Уни ҳам нобуд қилмай йиғиштириб олсак, яна гектаридан 9 минг сўмдан, жами 45 минг сўм соф даромад олар эканмиз. Ана шунда ялпи даромадимиз гектарига 60 минг сўмга етади.

Маматқодир ДАВРОНОВ,
Пахтаобод туманидаги фермер хўжалиги бошлиғи:

ДАЛАМИЗГА ҚУТ-БАРАКА ЁҒИЛДИ

Аҳмаджон ҚОДИРОВ,
Шаҳрихон туманидаги Т. Саримсоқов номли жамоа хўжалиги бригадири:

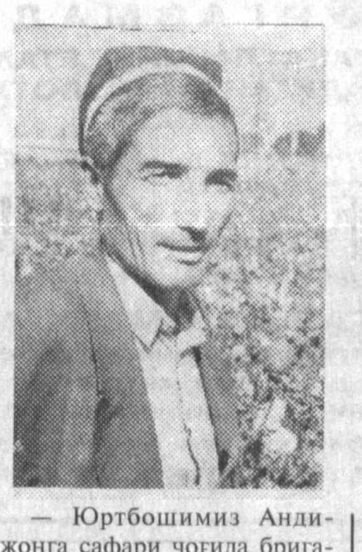

— Юртбошимиз Андижонга сафари чоғида бригадамизга ҳам ташриф буюрдилар. Биз, деҳқонлар билан дилдан суҳбатлашдилар, йўл-йўриқлар кўрсатдилар. Давлат бошлиғи билан бўлган самимий суҳбатлар пахтакорларимиз руҳини кўтариб юборди. Даламизга қут-барака ёғилгандай бўлди. Оқшом ҳаммамиз тўпланишиб, маслаҳатлашиб олдик. Теримга жипслик билан киришдик. Ҳеч қанча вақт ўтмай, режа бажарилди.

Мамлакатимиз раҳбари айтганларидек, плёнка деҳқонлар учун чинакам мўъжиза бўлди. Меҳнати кам, сарф-харажати оз. Энг кераклиси, пахта мўл ва сифатли бўларкан. Очиққа экилган майдондан 50 центнер, плёнка остидагисидан эса салкам 57 центнерга етказиб ҳосил олдик.

Хўжалик эришган ютуқлар ҳам чакки бўлмади. Ҳозир 120 фоизлик маррадан ўзиб кетдик. Топширган пахтамиз 2614 тоннага, ҳосилдорлик 38,5 центнерга етди. Умуман, бу йилги мавсум биз учун омад келтирди.

Жалолқудуқ туманидаги «Ёрқишлоқ» жамоа хўжалиги пахтакорлари ҳам бу йил далаларда мўл ҳосил етиштирдилар. Ҳосилнинг асосий қисми машиналар билан йиғиштириб олинди. Режанинг муддатидан олдин бажарилишида ҳашарчиларнинг ҳам ҳиссаси катта бўлди.

СУРАТДА: теримчилар Н. Ашурова, А. Ғофуров, Н. Мамадалиевалар.

Х. АРАББОЕВ олган сурат.

ҲАМ ХИЗМАТ, ҲАМ ЁРДАМ

Вилоят хирмонининг юксалишида пахтакорлар қатори тиббиёт, савдо, маданият ходимларининг ҳам ҳиссалари салмоқли бўлди. Соҳа ишчи-хизматчилари теримнинг дастлабки кунлариданоқ ўз ўринларини пахтазорда деб билдилар. Уларнинг катта бир гуруҳи белига этак боғлаб, пахта терган бўлса, қолганлари даланинг ўзида хизмат кўрсатдилар.

Жалолиддин ХАЛИЛОВ,
вилоят матлубот жамиятлари уюшмаси бошқаруви раиси

— Мавсум биз, савдо ходимлари зиммасига икки ҳисса масъулият юклади. Аввало, биз аҳолига, хусусан, далада ишлаётганларга хизмат кўрсатишимиз, уларга кундалик эҳтиёж молларини ўз вақтида етказиб беришимиз зарур. Иккинчидан, пахтани ёғин-сочинга қолдирмай, йиғиштириб олишда хўжалик меҳнаткашларига баҳоли қудрат ёрдам беришимиз ҳам керак.

Қишлоқлардаги савдо шохобчаларининг иш куни узайтирилди. Улар асосан пахтакорларнинг даладан қайтар маҳалида савдо қилишни йўлга қўйдилар. Бундан ташқари, 42 та кўчма дўкон ҳам ташкил этдик. Дала меҳнатчилари учун 14255 та иссиқ кийим, 14100 та этик, шунча миқдорда калиш, пақир, чой қайнатгич, темир ўчоқ етказиб берилди.

Теримда иштирок этаётганларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш биринчи галдаги вазифамиздир. Ҳозирга қадар аҳолига 11.800 тонадан ортиқ ун, 1500 тоннага яқин ўсимлик ёғи, салкам 20 тонна чой, 137 тонна шакар, 180 тонна совун, 147 тонна туз ва 165 тонна макарон етказиб бердик.

Туманлардаги савдо ходимларимиз ҳамда ташкилотимиз ишчи-хизматчиларидан 90 киши теримга жалб этилган. Улар Жалолқудуқ туманидаги Исанов номли жамоа хўжалик хирмонига 13 тоннага яқин пахта териб тўкдилар. Яна бир гуруҳ ходимларимиз Олтинкўл тумани пахтакорларига ёрдам бермоқдалар.

Акбарали ОТАХОНОВ,
вилоят соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири

— Киши саломат бўлсагина кўтаринки кайфият билан меҳнат қилади. Ишида унум бўлади. Шу боис деҳқонларимиз саломатлигини сақлаш ҳамиша эътиборимизда.

Биз терим мавсуми арафасида олий ва ўрта махсус ўқув юртлари талабаларини, хўжаликларнинг механизаторларини тиббий кўрикдан ўтказдик. Ҳашарчилар учун ажратилган ётоқхоналар, овқатланадиган жойлар, дала шийпонлари тўла тартибга келтирилди. Жамоа ва давлат хўжаликларининг шийпонлари ҳамда пахта штаблари дори-дармонлар билан таъминланди.

100 нафардан зиёд тиббиёт ходими пахтакорлар ҳамда ҳашарчилар саломатлигини назорат қилиб боришни ўз зиммасига олди. Кўчма амбулаториялар ташкил этилди. Шифокорларининг пахтазорга боришлари, бирон киши оғриб қолгудай бўлса, ўша ернинг ўзида биринчи тиббий ёрдам кўрсатишлари учун шарт-шароит яратилди.

Ходимларимизнинг катта бир гуруҳи мавсум бошланиши билан вилоятимиз пахта далаларига отландилар. 1400 нафарга яқин шифокор-ҳашарчи Улуғнор туманидаги Мирзааҳмедов номли, Иминов номли, «Мингчинор» давлат хўжаликларида пахта тердилар. Биргина вилоят клиник касалхонасининг 200 кишилик ҳашарчилар гуруҳи пахтакорларга ҳам тиббий ёрдам кўрсатди, ҳам ҳосилни йиғиштириб олишда кўмаклашди.

Умуман, биз мавсум давомида вилоятимизнинг катта хирмонига 1550 тонналик пахтамиз билан ҳисса қўшдик.

Равшанбек АБДУРАҲМОНОВ,
вилоят маданият ишлари бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

— Пахтанинг ўзи енгил бўлгани билан меҳнати залворли. Шу боис деҳқонлар чарчоғини ёзиш, руҳини кўтариш, кучига куч қўшиш биз, маданият ходимларининг бурчидир.

Ҳар йилги мавсум бизни алоҳида синовдан ўтказади. Пахтакор ва ҳашарчиларга тушлик пайтида маданий хизмат кўрсатиш билангина кифояланмаймиз. Иш куни тугагач, ҳашарчилар, далада ишлаётганлар ёнида бўламиз. Санъаткорларимиз вақт билан ҳисоблашмайдилар. Концертлар намойиш этадилар. Охунбобоев номли вилоят театри, Аббос Бакиров номли ёшлар театри, Андижон шаҳридаги Маданият саройининг «Мақом» ансамбли, Тўхтасин Жалилов номли мусиқа санъати билим юртининг ижрочи ёшлари, Избоскан туманидаги «Олтин соз» дастаси ва шу сингари қатор ижодий гуруҳлар вилоятнинг деярли барча туманларида бўлдилар.

Терим иштирокчилари хушовоз хонандалар Гавҳар Тожибоева, Рустамжон Ғофуров, Мавлуда Бойматова, Валижон Рўзиматов, Машрабжон Йўлдошев, раққоса қизларимиздан Барно Мирзакаримова, Фотима Мамасиддиқоваларнинг чиқишларини илиқ кутиб олдилар.

Бундан ташқари, «Пахта-96» деб номланган ташвиқот гуруҳини ҳам ташкил этдик. Гуруҳ аъзолари мамлакатимиз ички ва ташқи ҳаётида содир бўлаётган кундалик ўзгаришлар, янгиликлардан далада ишлаётганларни ўз вақтида хабардор этиб бордилар.

Пахтакорга ҳамма мададкор бўлди. Вилоят ўлкашунослик, адабиёт музейлари, Бобур номли вилоят кутубхонаси ва болалар кутубхонаси ҳамда бошқармамиз ходимлари Андижон туманидаги И. Бакиров номли жамоа хўжалиги хирмонига 35 тонна пахта териб тўкдилар.

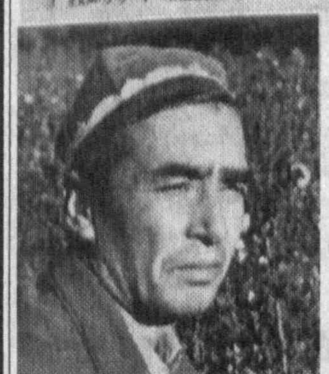

Марҳамат туманидаги Т. Мирзаев номли жамоа хўжалигининг Урайимжон Тиловолдиев бошлиқ бригадаси ҳосилдорликни 40 центнерга етказиб, илғорлар сафидан ўрин олди.

СУРАТЛАРДА: бригада бошлиғи У. Тиловолдиев ва мавсумда 4 тоннадан ошириб шахсий хирмон уйган илғор теримчилар Давлатхон Эргашева, Замира Йўлдошева, Матлуба Мусаева; Балиқчи туманидаги «Пахтакор» жамоа хўжалигининг бригада бошлиғи Абдуманноп Кешмонов.

Х. АРАББОЕВ олган суратлар.

БИЗ ҲАМ БЕЛГА ЭТАК БОҒЛАДИК

Ҳабибулло СОТВОЛДИЕВ,
Қўрғонтепа туманидаги «Шаҳрихонсой» маҳалласи фуқаролар йиғини раиси:

— Умрларидан барака топишсин, ўғил-қизларимиз хўп меҳнат қилишди бу йил. Пахта дегани қуюлиб қолибди-я. Биз, қариялар ҳам терган пахтамиз тарози босмасаям белимизга этак боғладик. Уйда ўтирган кампирлару, невара-чевараларимизни ёнимизга олдик. Кексаларнинг теримга чиққанини кўрган ориятли одам борки ўзини далага урди.

Туман ва хўжалик раҳбарларининг ҳимматига балли. Тер тўкиб ишлаганни мукофотламай қўймайди. Бундан ташқари, теримда ўзини кўрсатганларга ёғ, ун бериб борилди. Бу ёғини сўрасангиз, ҳар бир маҳалла кам деганда 350-400 минг сўмдан пул олди.

Вилоятнинг шимолий қисмида жойлашганлигига қарамай, туманимиз пахта тайёрлаш йиллик режасини пешқадамлар сафида бажарди. Мамлакатга 23,5 тонна пахта топширилди.

«Савай», «Маъмуробод», «Султонобод», «Қорасув» давлат ва жамоа хўжаликларининг пахтакорлари кўмагимиздан хурсанд бўлдилар.

ПЛЁНКАНИНГ ШАРОФАТИ

Валижон ҲАЙДАРОВ,
Олтинкўл туманидаги «Туркистон» жамоа хўжалиги раиси:

— Бу йил 474 гектар пахта майдонининг 120 гектарига плёнка остига чигит экandик. Янгиликка дадил қўл уриб янглишмаган эканмиз. Илғор усул кузга бориб ўз натижасини кўрсатди. Давлатга 1464 тонна пахта сотдик. Гектаридан 31 центнерга етказиб ҳосил олдик. Плёнка остида пахта етиштирган Асалхон Расулова, Ўғилой Мамадалиева, Камолиддин Деҳқонов бош бўлган бригадаларда йиллик режа 120-130 фоиз бажарилди.

Хўжалигимиз меҳнатчилари пахтадан ташқари пилла, дон етиштириш бўйича ҳам салмоқли ютуқларга эришдилар. Қўлга киритиладиган даромад қишлоқ аҳлининг турмуш шароитини яхшилаш, кўчаларни ободонлаштириш каби ижтимоий соҳаларга сарфланади.

Даладаги ҳосил чўғини чамалаб кўрдик. Яна 300 тонна пахта топшириш имкониятига эгамиз. Ҳадемай, бу марра ҳам эгалланади.

1996 йил — Амир Темур йили

СОҲИБҚИРОН ХИТОЙ МАНБАЛАРИДА

Ўзбекистон мустақил давлат бўлганидан сўнг унинг тарихи бутун дунёда катта қизиқиш уйғотди. Шу билан бирга, Ўзбекистон тарихига ва буюк ўғлонларига бўлган муносабат ва баҳолар ҳам ўзгарди. Бундай аҳвол Хитой Халқ Республикасида ҳам кузатилмоқда. Бунинг мисоли сифатида, аввало, шуни айтиб ўтиш мумкинки, шу йил июнда, яъни ХХР раиси Цзян Цзэмининнинг Ўзбекистонга ташрифидан олдин Пекинда Амир Темурнинг таваллуд топганига 660 йил тўлиши муносабати билан халқаро илмий конференция ўтказилди. Конференцияда Ўзбекистон Республикасининг ХХРдаги элчихонаси ходимлари фаол иштирок этишди.

Ушбу анжуманда ХХР Ижтимоий фанлар академияси қошидаги илмий тадқиқот институтларининг раҳбарлари ва илмий ходимлар, бир қатор университет профессорлари маърузалар билан қатнашдилар.

Хитой олимлари Амир Темурни Ўзбекистон тарихидаги йирик сиёсатчи, ҳарбий ишлар билимдони, Марказий Осиё халқларини бирлаштирган, унинг иқтисодини, маданиятини ва халқаро муносабатларини ривожлантиришга, Ипак йўлини қайта жонлантиришга катта ҳисса қўшган буюк шахс, деб баҳолашди.

Амир Темурга бағишланган Пекин конференциясида Соҳибқироннинг Хитой императори Хунгъуга (1368-1398) ёзган ўндан ортиқ мактуби топилганлиги ҳақида ҳам маълумот берилди. Шундан кейин айрим мактубларининг нусхаси Амир Темур музейи учун Тошкентга юборилди.

Хитой олимлари тўплаган материалларни ўрганиш натижасида маълум бўлдики, Амир Темур Хитой билан савдо алоқаларини ривожлантиришга катта эътибор берган. Хитойдаги ҳукмрон Минг сулоласи ҳам буни қўллаб-қувватлаган. Масалан, Минг сулоласи тарихида Соҳибқироннинг 1394 йили Хитой императори Хунгъуга ёзган мактубидаги қуйидаги сўзлар келтирилади:

«Мен, Амир Темур, узоқдаги давлатда туриб, Сиз жаноби олийларининг ниҳоятда гўзал хулқ эгаси эканлигингизни эшитдим. Сиз ўтмишда подшолар қилмаган ишларни қиляпсиз, мамлакатни идора қилишда олийжаноблик билан иш юритяпсиз, узоқ юртлар билан алоқа боғлаяпсиз. Сизнинг давлатингизда ёши улғайганлар хотиржам яшамоқда, ёшлар эса тинч ва омон ўсмоқдалар, яхшилар ҳимматга сазовор, ёмонлар жазога маҳкум бўлмоқда.

Бу йили Сиз узоқ юртимиздан борган савдогарларимизга илтифот айлаб қабул этибсиз, улар шаҳрингизнинг гўзал жойларини кўришга, давлатингизнинг бойлиги ва қудрати билан танишишга, қоронғуликдан ёруғликка чиққанлигини кўришга муяссар бўлибдилар. Бу катта бахт, демакдир.

Сиз яна мактуб юбориб, менинг ҳолимни сўрабсиз, узоқ йўлларда тинчлик барқарор топганлигини айтибсиз. Юборган мактубингиз мазмунидан воқиф бўлиб, кўнглимиз ёришди, совға-саломларингиздан мамнун бўлдик ва нима билан қайтаришни билмай қолдик. Давлатимиз фуқаролари буни эшитиб, хурсанд бўлдилар. Сизга Тангридан узоқ умр ва туганмас давлат тилаймиз».

Минг сулоласи тарихи «Минг ши»да ёзилишича, Амир Темур ушбу мактуб билан бирга ўз элчиси орқали совға сифатида Хитой хоқонига 200та от юборган.

Сўнгги 15 йил давомида Хитой тарихчилари орасида Марказий Осиё тарихига қизиқиш анча кучайганлигини кузатиш мумкин. Хитой Халқ Республикасида мазкур тарихга оид бир қатор илмий мақолалар ва китоблар нашр этилди. Ушбу илмий асарлар орасида ХХРнинг Хунан ўлкаси марказидаги педагогика университетида кўпдан бери тарих бўйича ўқитувчилик қилиб келаётган профессор Ванг Чжилай томонидан ёзилган ва мазкур ўлкадаги «Маориф» нашриётида 1986 йили чоп этилган «Марказий Осиёнинг қисқача тарихи» («Чжунгъя шиганг») номли асарини алоҳида тилга олиш мумкин.

663 бетдан иборат бўлган бу асарда Амир Темур давлатига ва мазкур давлат ташкил топгандан кейин Марказий Осиёнинг сиёсий, иқтисодий ва маданий ривожланишига алоҳида эътибор берилган. Шу билан бирга, муаллиф ўз китобида Амир Темурни тавсифлаб, унинг бутун Марказий Осиё тараққиётига ва халқаро муносабатларнинг, айниқса, халқаро савдо алоқаларининг ривожланишига катта ҳисса қўшганлигини кўрсатган.

Ўз китобида Ванг Чжилай Амир Темурнинг сиёсий фаолиятига доир маълумотларни таҳлил этиб, эътиборга сазовор бўлган айрим муҳим фикр-мулоҳазаларини баён этади. Масалан, муаллиф Амир Темурнинг ҳарбий юришларига батафсил тўхтаб, унинг бу ҳаракатлари натижасида Марказий Осиёнинг бирлаштирилганлиги, ҳокимият талашиш натижасида юз берган ўзаро курашларга чек қўйилганлиги, иқтисодиёт, маданият, илм-фан, минтақавий ва халқаро савдо алоқаларининг ривожланишига шарт-шароитлар яратилганлигини айтади.

«Темур давлати таъсири доирасидаги савдо йўллари бўйлаб тинчлик ва бехатарлик барқарор топишининг бевосита натижаси шу бўлдики, савдо-сотиқ ишлари учун қулай бўлган шарт-шароит юзага келди, савдогарлар ва бошқа саёҳатчиларнинг борди-келди ҳаракатлари бехатар амалга ошди, иқтисодий ва маданий алоқаларнинг ривожланишига замин яратилди», деб ёзади Ванг Чжилай ўз китобида.

«Амир Темур ҳаракати туфайли Самарқанд ва бошқа бир қатор Марказий Осиё шаҳарлари юксак даражада ривожланди» деб айтиш билан бирга, Ванг Чжилай мазкур шаҳарлар халқаро савдо ва маданий алоқаларнинг амалга ошишида муҳим роль ўйнаганлигини таъкидлаб ўтади.

Амир Темур давлати билан айни замондаги Минг сулоласи (1338-1644) ҳукмронлиги остидаги Хитой билан бўлган иқтисодий ва дипломатик алоқалар ҳам мазкур хитой олими эътиборини жалб этган. Бу борада у хитой манбаларидаги маълумотларга асосланиб, икки давлат ўртасидаги алоқалар анча жонланган эди, деган хулосага келади. Шунинг билан бирга Амир Темур давлатидан борган бир қатор элчиларнинг номларини келтиради.

Амир Темурнинг ёшлик давридаги фаолияти ҳақидаги маълумотларни таҳлил этиш ва мулоҳаза қилиш асосида хулоса қилар экан, Ванг Чжилай мазкур зотнинг туркий қавмга мансуб эканлигини бир неча марта тилга олиш билан бирга, уни ўз она тили — туркий тилни қандай билса, форс тилини ҳам шундай билар эди, ҳаётнинг аччиқ-чучугини бошидан кечириб катта бўлганлиги туфайли серғайрат бўлиб ўсган эди, деб кўрсатади. Шу билан бирга, хитой олими Амир Темур ёшлик давридан бошлаб билимдон, ҳаётда тажрибали ва донишманд одамлар билан мулоқотда бўлишни ва улардан кўп эшитишни яхши кўрганлиги, ўзининг зийрак ва қобилиятли бўлганлиги туфайли чуқур билим эгаси бўлиб етишганлигини таъкидлайди. Айниқса, у туркийлар ва форсийлар тарихини чуқур билган. Табобат ва фалакиёт соҳасида ҳам билимдон бўлган, деб зикр этади.

Ванг Чжилайнинг кўрсатишича, Амир Темур олимларга катта эътиқод ва ҳурмат билан қараган. У қайси мамлакатни ўз итоатига олмасин, у ердаги зиёлиларни, илм аҳлини, ҳунармандларни, иморат усталарини эъзозлаб, уларнинг имкониятларидан тўлароқ фойдаланишга ҳаракат қилган.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, Тошкентда ўтказилган халқаро анжуман Хитой тарихчилари ўртасида Амир Темур ва унинг авлодлари фаолиятига бўлган қизиқишни яна ҳам кучайтирди. Яқин кунларда биз шу мавзудаги янги асарларнинг гувоҳи бўлишимиз мумкин.

Абдулаҳад ХЎЖАЕВ,
«Жаҳон» ахборот агентлигининг Пекиндаги мухбири.

Шеърият

ҚАЛДИРҒОЧ...

Қалдирғочим, пастлаб учинг, тин олай, толдим,
Оҳ, шу тобда парвозларга йўқдайин ҳушим.
Мен бир телба хаёлларга илашиб қолдим:
Биз ҳам бир бор гуноҳ қилсак не бўлар, қушим?!

Пастлаб учинг, ноғоҳ ҳазин бир куй эшитдим,
Бу не оҳанг, дуч келмаган на ўнг, на тушим.
Шу навога бир жонимни минг бор бахш этдим,
Дил қўшилиб йиғламоқни тилайдир, қушим...

Гарчи бизким, ғурур юртин фуқаролари,
Битта куйга дош бермадик, тош мисол қотдик.
Недан сўйлар қанотингиз оқ-қаролари,
Қалдирғочим, осмонлардан биз нима топдик?!

Пастланг, қушим, ўт туташди қанотимизга,
Ҳар ён олов, энди куйиб адо бўлармиз:
Гуноҳ бўлди — кўз ташладик Ишқ маконига,
Бир Сўз учун энди минг йил гадо бўлармиз!
Пастланг қушим, ўт туташди қанотимизга...

АЁЛ

Қуёш бир аёлдир —
куюнчак Аёл,
Кўксида дардлари кўп
унинг!
У нурдан яралган
гулдир эҳтимол,
Ҳидлари ўзгача бу
гулнинг!

Қуёш бир аёлдир — бир Аёл
қуёш,
Дардларин кўксига
йиғаверади.
Пинҳона йиғлар у, юлдузлар
— кўз ёш,
Тонгда кулиб-кулиб
чиқаверади!

МУҲАББАТ

Муҳаббат...
Бошимда бир осмон — тунд
боқар,
Булутлар айланар бетиним.
Қор ёғар, тош ёғар, кўз ёш
ёғар —
Ишқ фаслин гулбаҳор
дейди ким?!

Муҳаббат,
Кет дедим, кетмасанг
бўлмайди,
Шусиз ҳам бу юрак минг
тилим.
Бу йўл — жар! Дил — ўжар,
кўнмайди,
Кўнгилни беқарор дейди
ким?!

Муҳаббат,
Бир тола сочми, дил,
куйдирдинг,
Бир тақдир келди жим,
кулди жим.
Бир гулни бир тошга
суйдирдинг,
Кимларни кимга зор
дейди ким?!
Муҳаббат...

Зарифа ЭРАЛИЕВА.

ҚАДАМЖОДА КАНДАКОРЛИК УСТАХОНАСИ

Баҳоуддин Нақшбанд қадамжосидаги ҳужралардан бири ҳунармандлар ихтиёрига берилди. Бу ерда Бухоро музей-қўриқхонасининг кандакорлик устахонаси очилиб, унда совғабоп лаъли, пичоқ ва бошқа буюмлар ясалмоқда. Айни кунда Арк ва Ситораи Моҳи Хосада ҳам музей-қўриқхонанинг ана шундай устахоналари ишлаб турибди. Бу цехларда ўттиз нафардан зиёд уста Бухоро ҳунармандчилиги анъаналарини давом эттиришаётир.

Маннон ОТАБОЙ,
«Халқ сўзи» мухбири.

БРИТАНИЯ ПОЙТАХТИДА «ЎЗБЕКОНА» КЎРГАЗМА

Анжий (Анжела) Тийгерни Ўзбекистондаги санъат мухлислари ҳали яхши билишмайди. У 1995 йил август ойида Самарқанд ва Тошкентга келган пайтида мамлакатимизда мавжуд тарихий биноларнинг сержило безагидан лол қолган эди. Бор-йўғи 2 ҳафталик сафари давомида у Туркистоннинг қадимги деворий санъатига қалбан ошно бўлиб қолди. Натижада эса ранг-баранг ва ажабтовур асарлар дунёга кела бошлади. Ҳозирги пайтда Британия санъат шайдоларида катта таассурот уйғотаётган «Куйла, менга, Самарқанд» асари ана шулар жумласидандир.

Рассом ўзининг Уэлсдаги устахонасида Ўзбекистоннинг анъанавий санъатини Британия санъати билан уйғунлаштирувчи ажойиб асарлар туркумини яратди. Уларда ранглар ўйинидан усталик билан фойдаланилган.

Анжий шу йил август ойида Уэлсда ўзининг янги йўналишда яратган асарларининг биринчи кўргазмасини ўтказган эди. 14 октябрдан бошлаб эса Лондондаги Аржайл галереясида Анжела Тийгер хонимнинг «ўзбекона» мавзудаги иккинчи кўргазмаси муваффақиятли намойиш этилмоқда.

— Мен қадим ва сеҳрли Ипак йўлидаги Туркистон шаҳарларини гўзаллик рамзларига ўхшатаман, — дейди рассом ўз эҳтиросларини яшира олмай, — шу сабабли Европа ва қолаверса, Британия санъатини ана шу тасаввурларим билан уйғунлаштириш менга чексиз завқ ҳамда илҳом бағишлайди.

Беруний ОЛИМОВ,
«Жаҳон» ахборот агентлиги мухбири,
Лондон.

Каратэ

АНДИЖОНЛИКЛАР — ЧЕМПИОН

Каратэ бўйича Ўзбекистон чемпионати бу гал Андижонда ўтказилди. Унда Тошкент шаҳри, Андижон, Жиззах, Қашқадарё, Наманган, Сурхондарё, Фарғона, Тошкент вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикаси вакиллари қатнашишди.

Якка баҳслар бўйича олтита «олтин», бешта «кумуш», саккизта «бронза» медални қўлга киритишган андижонликлар умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллашди. Қўрғонтепалик Ғайрат Мамедов ва андижонлик Муяссар Раҳимова эса Ўзбекистоннинг мутлақ ғолиблари бўлишди.

Қўл тўпи

ИККИНЧИ ТУР ЮРТИМИЗДА ЎТАДИ

Алматида қўл тўпи бўйича Марказий Осиё клублари ўртасидаги чемпионатнинг биринчи босқич ўйинлари ниҳоясига етди. Унда Ўзбекистон чемпионатининг «кумуш» медали соҳиби — Олмалиқнинг «Надежда» аёллар жамоаси ҳам иштирок этди. Вакилларимиз учта ўйинда ғалаба қозониб, Алматининг «Отан» жамоасига имкониятни бой берди ва биринчи тур баҳсларидан сўнг иккинчи поғонани эгаллаб турибди. Иккинчи тур мусобақалари февраль ойида Олмалиқда ўтказилади.

Шоҳмот

АТИГИ ЯРИМ ОЧКО КАМЛИК ҚИЛДИ

Москва вилоятининг Озера шаҳрида фахрий шоҳмотчилар ўртасида иккинчи халқаро турнир ўтказилди. Маълумки, ҳамюртимиз Евгений Мухин ўтган йилги турнирда тўртинчи ўринни қўлга киритганди. Бу сафар у 11 имкониятдан 7,5 очко тўплаб, москвалик машҳур шоҳмотчи Б. Архангельский билан 3-4-ўринларни баҳам кўрди. Агар ҳамюртимиз ярим очко кўп тўплаганда 2-ўринга кўтарилган бўларди. Шунга қарамай, мутахассислар Е. Мухиннинг яхши спорт формасида эканлигини эътироф этишди.

Ш. РЎЗМОНОВ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

Ўзбекистон телерадиокомпанияси жамоаси республика телевидениесининг халқаро дирекцияси сиёсий шарҳловчиси Қ. Каримбековга онаси

БИБИЖОН аянинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон телерадиокомпанияси жамоаси республика телевидениесининг «Болалар» студияси режиссёри Ғ. Шокировга онаси

РИСОЛАТ аянинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Геология ва минерал ресурслар давлат қўмитаси ҳамда «Ўзбекгидрогеология» давлат корхонаси жамоалари корхона бош директори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган саноат ходими Рустам Ниёзовга онаси

САЛИМА аянинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

TNT PRODUCTION INC.

ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛ МОЛЛАРИНИНГ ИККИНЧИ ХАЛҚАРО КЎРГАЗМАСИ

CONSUMER EXPO

"Ўзэкспомарказ" 4-5-павильонлар

1996 йил 5-8 ноябрь Тошкент шаҳри

Uzbekistan

КЎРГАЗМАДА

ҚУЙИДАГИ МАМЛАКАТЛАРНИНГ ЕТАКЧИ ФИРМАЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРАДИГАН МАҲСУЛОТЛАР НАМОЙИШ ЭТИЛАДИ:

АҚШ	ГЕРМАНИЯ	ФРАНЦИЯ	ИТАЛИЯ
АНГЛИЯ	ИСПАНИЯ	ДАНИЯ	БЕЛЬГИЯ
АВСТРИЯ	ГОЛЛАНДИЯ	ТУРКИЯ	ВЕНГРИЯ
ГРЕЦИЯ	СИНГАПУР	ГОНКОНГ	ЧЕХИЯ
ҲИНДИСТОН	ШВЕЙЦАРИЯ	БАА	ЯПОНИЯ

КЎРГАЗМАГА МАРҲАМАТ!

Комфортабелли автобуслар сизларни соат 10.30 дан 17.00 гача ҳар ўттиз дақиқада метронинг "Мустақиллик бекати"ёнидан Ўзэкспомарказга элтиб туради.

Қўшимча ахборот олиш учун қуйидаги телефакс орқали мурожаат қилинг:

7 (3712) 62-97-57.

Қозоғистоннинг шимолий вилоятларидаги асосий ғалла ишлаб чиқарувчи

"Одил" фирмаси

(Ўзбекистон Республикаси)

Ўзбекистон ҳудудида ғалла сотишни йўлга қўйганлиги муносабати билан корхоналар, бирлашмалар ва юридик шахсларга мурожаат этади.

Тўлов: ғалла Ўзбекистон ҳудудига кирганидан кейин.

Унутманг! Бизда энг арзон нарх.

Тел.: 56-14-07, 33-56-79.

Факс: 56-59-76.

CD+OK

АЖОЙИБ ОЛАМ НОЁБ ВА РАНГ-БАРАНГ ҚЎШИҚЛАР!

Фирма дўконлари:

Кало Холдинг Корпорэйшн	Тошкент, "Бешёғоч" бозори, 2-дўкон	7(3712) 45-52-69
Кало Холдинг Корпорэйшн	Тошкент, "Олой" бозори	7(3712) 45-80-41
Кало Холдинг Корпорэйшн	Тошкент, "Чорсу" савдо маркази	7(3712) 45-80-41
Кало Холдинг Корпорэйшн	Тошкент, Хўжаев кўчаси	7(3712) 45-80-41
Кафолат-Файз	Тошкент, "Чорсу" бозори, Эскижўва кўч.	7(3712) 42-29-89
ТОУ Ко., ЛТД	Тошкент, Амир Темур кўчаси, 110	7(3712) 34-02-58
ТОУ Ко., ЛТД	Тошкент, "Чилонзор" савдо маркази	7(3712) 35-09-86
СТАЛИК	Фарғона, Ал-Фарғоний кўч., 20	7(3712) 24-49-18

CD+OK тизимида CD-ROM компакт-дискларнинг энг янги технологиялари қўлланилади. Битта дискда энг замонавий 800 та русча ва 277 та инглизча қўшиқ бўлиб, уларга турли рангларда товланувчи тасвирлар илова қилинган.

SAMSUNG Electronics компанияси Ўрта Осиё ва Қозоғистон бўйича дилерларни ҳамкорлик қилишга таклиф этади. Маҳсулот Алматидаги омборлардан бевосита етказиб берилади.

Самсунг Электроникс Ко.
Алмати офиси, Алмати ш., Орбита 3, 52а.
Тел.: (3272) 20-55-36, 20-63-05, 20-39-47, 20-48-24.
Факс: (3272) 20-12-39.

SAMSUNG ELECTRONICS

SAMSUNG

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.
Эълонлар 36-09-25, Вахтёр-33-10-60

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосаров.
Навбатчи — А. Абдураҳмонов.
Мусаҳҳиҳ — А. Худойқулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0644 31671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 **Босишга топшириш вақти—21.00** **Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.**

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. **Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.** **Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.** **Босишга топширилди — 21.30** 1 2 3 4 5 6